

ne deljeki

Primorski dnevnik

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 50 lir

TRST, nedelja 6. decembra 1964

Leto XX. - Št. 279 (5962)

PO 44 LETIH SINOČI OB 21. URI V ULICI PETRONIO, 4 V TRSTU

Novi Kulturni dom svečano odprt Prva gledališka predstava bo v soboto

«Današnji dan je za tržaške Slovence velik dan», je poudaril dr. F. Tončič in nadaljeval: «V tem Kulturnem domu ne bo smelo biti mesta za podžiganje strankarskih in narodnostnih sporov: biti bo moral torišče za naše plemenito kulturno tekmovanje» - Dr. L. Mazza: «Vlada ima namen, še nadalje jamčiti vsak svoboden izraz misli in kulture v okviru demokratične enakopravnosti vseh italijanskih državljanov, čeprav različnega jezika, zavračajoč vsakršno diskriminacijo med pripadniki celotne skupnosti»

Predsednik družbe DOM, lastnice Kulturnega doma, dr. Stanislav Oblak, izroča ključ predsedniku začasnega upravnega odbora dr. Frane Tončiču

Naš novi Kulturni dom je odprt. Po 44 letih imamo zopet svoj dom v svojem mestu. Služi bo kulturnemu izražanju vseh Slovencev, predvsem pa za gledališke predstave naše ga Slovenskega gledališča. Prva predstava v domu bo prihodnjo soboto 12. t.m., in sicer predstava novega dela dr. Bratka Krefta o našem največjem pesniku: Francetu Prešernu. Sinoči pa je bila svečana uradna otvoritev ob prisotnosti predstavnikov oblasti in predstavnikov vsega kulturnega in političnega življenja obeh narodnosti. Govorila sta dr. Frane Tončič, predsednik začasnega upravnega odbora Kulturnega doma, nato pa dr. Libero Mazza, vladni komisar. Dr. Tončič je najprej v italijanski pozdravil zastopnike oblasti, svoj govor nadaljeval v slovenscini ter ga nato prebral še v italijanski. Dr. Mazza pa je govoril v italijanski, prevod njegovega govora pa je nato prebral član SG Jožko Lukeš. Sledil je vokalno-orkestralni program. Nato je dr. Tončič povabil vse goste na ogled doma, slikarske razstave in na zakusko.

«Spoštovane gospe in gospodje, dragi rojaki,» je dejal dr. Frane Tončič, predsednik začasnega upravnega odbora Kulturnega doma, potem ko je svoj govor prebral v italijanski.

«Naj vam predvsem posredujem pozdravne besede, ki sem jih ravno kar naslovil na prisotne zastopnike oblasti, gospe poslance, predstavnike konzularnih zastopnikov in spoštovane italijanske goste.»

«Po naročilu slovenskih kulturnih organizacij v Trstu, ki sestavljajo začasni upravni odbor Kulturnega doma v Trstu in v imenu slovenske manjšine, ne kot njen politični zastopnik — ker to nisem pač — kot glasnik v tem svečanem hipu vseh Slovencev v Trstu in širom po deželi, ki smatrajo ta Kulturni dom, namenjen celokupni slovenski manjšini, za svojega, mi je v čast vam izreči svoje globoko spoštovanje in svoj pozdrav.»

Nato je dr. Frane Tončič takole nadaljeval:

«K temu dodajam še toplotno zahvalo, da ste se udeležili današnjega kulturnega praznika slovenske manjšine v tako velikem številu in po tako uglednih zastopnikih države in deželne vlade, vojaških in krajevnih upravnih oblasti. Želel bi videti v tem svečano potrditve volje vseh tujih tako odličnih zastopnikov oblasti, da bi, vsaka v mejah svoje pristojnosti in v vzdušju pomiritve, ki se postopoma ustvarja, vtisnile reševanju slovenskih kulturnih vprašanj novo smer, skladno z demokratičnimi načeli, na katerih slovi italijanska republika, rojena iz odporniškega gibanja in

v skladu s določbami ustave glede slovenske manjšine, ki je za vse nas, državljane republike, *suprema lex*.»

«Današnji dan je za tržaške Slovence velik dan», je poudaril govornik. «Po dvajsetletnem neurju, tokom katerega smo poleg duhovnega in fizičnega nasilja utrpeli še razdejaje, ali izropanje vseh naših številnih kulturnih ustanov brez izjeme in s tem neprecenljivo moralno ter materialno škodo, evo nam zopet vstaja iz ruševin naših prejšnjih kulturnih sedežev ta naš novi Kulturni dom.»

«Po njem je naša manjšina

Na 5. in 6. strani objavljamo nekaj ostalih posnetkov s svečane otvoritve Kulturnega doma in posnetke dekoracij naših likovnih umetnikov v raznih prostorih doma ter slike in podatke tistih, ki so dom projektirali in gradili.

tekem teh dolgih let hrepene la kakor po vsakdanjem kruhu. Ker mi Slovenci, čeprav maloštevilni, smo narod brez nepismenih, hlastec po kulturnem napredku, narod, ki si je obetel svet, da če nam je uspelo preživeti strahotna razdobja naše zgodovine, dolgujemo za to hvalo svoji nezanezanosti lastni zemlji in lastnemu jeziku in predvsem enaki kulturni ravni z drugimi narodi, katerim sta bila zemljepisni položaj in zgodovina bolj naklonjena nego nam.»

«Ob tej svečani priložnosti gre moja prva misel prežive-

nje uporabljanja našega jezika, ki tvori podlago vse naše izobrazbe — reševala v enakem duhu,» je poudaril dr. Tončič in nadaljeval:

«V tem Kulturnem domu ne bo smelo biti mesta za podžiganje strankarskih in narodnostnih sporov: biti bo moral torišče za naše plemenito kulturno tekmovanje, iz njega bomo posredovali našim italijanskim soseščanom in po njih italijanskemu kulturnemu okolju naše kulturne uveljavitve, v njem bomo bolj spoznavali dosege italijanske kulture.»

Tako bosta omogočena boljše vzajemno spoznavanje in večje vzajemno spoštovanje. V drugem delu svojega govora je dr. Tončič dejal:

«Ta Kulturni dom je bil že v smislu dogovora med italijansko in jugoslovansko vlado namenjen celokupni slovenski manjšini na Tržaškem za njeno kulturno delovanje.»

V ta namen so tokrat pogajanja med slovenskimi osrednjimi kulturnimi organizacijami v Trstu zaradi ustanovitve skupnega Odbora za upravo slovenskih kulturnih domov.

Vse te osrednje kulturne organizacije so se združile, naj bi temu odboru predsedoval jaz. Ta pogajanja so se v teku in niso dokončno zaključena. Sprito neodložljive otvoritve Kulturnega doma pa so kulturne osrednje organizacije: «Slovenska kulturno gospodarska zveza», «Slovensko-hrvaška ljudska prosveta», «Krožek slovenskih izobražencev» in «Misel in delo» smatrali, vključno nezaključnim pogajanjem, za nujno ustanovitev začasnega odbora za upravo tega Kulturnega doma.

«Slovenska prosveta», ki se je tudi udeleževala gornjih pogajanj, je s svoje strani izjavila, da se sicer veseli dan otvoritve tega doma, da pa se ne želi uradno udeležiti njegove slavnostne otvoritve, dokler se gornja pogajanja, ki niso bila prekinjena, ne zaključijo ugodno.

Mnenja sem, da o razpoložljivosti tega Kulturnega doma za celokupno slovensko manjšino na Tržaškem ne more in ne sme biti nobenega dvoma.

V zadoščenju mi je, da v tej zvezi lahko prečtam pismo, ki mi ga je poslal predsednik Upravnega sveta d.d. «Dom» in ki se glasi:

«Gospodu dr. F. Tončiču, predsedniku začasnega Upravnega odbora Kulturnega doma v Trstu — Trst.

Naprejšnje Vas, da ob priložnosti nocojšnje otvoritve Kulturnega doma v Ulici Petronio prečitate sledečo izjavo v imenu d.d. DOM v Trstu:

1. V smislu protokola priložnega Londonškega sporazuma z dne 5. oktobra 1954 se je vlada v Rimu obvezala dati na Tržaškem za njeno kulturno potrebo bisti Narodni dom pri Sv. Ivanu, Prospekti dom na Opčinah in se je obvezala dati sredstva za zgradnjo in opremo novega Kulturnega doma v Ulici Petronio.

2. Sredstva za dogradnjo in opremo Kulturnega doma v Ulici Petronio so bila dana družbi DOM, ki je bila lastnica zemljišča namenjenega zidavi Kulturnega doma. Družba DOM je v gornji namen razpolagala s prejetimi sredstvi, izvršila vsa potrebna tehnična dela, vse to s predpostavko, da bo ta Kulturni dom, kakor tudi Narodni dom pri Sv. Ivanu in Prospekti dom na Opčinah, na voljo celokupni slovenski manjšini na Tržaškem za njeno kulturno delovanje,»

Zelim to poudariti tudi danes, ob svečani otvoritvi Kulturnega doma in smo pripravljeni, da se, če bi bilo treba, v tem oziru tudi pravno veljavno

obvežemo s podpisom ustrezne listine.

5. decembra 1964
«DOM» — Immobiliare Triestina S.p.A. — Predsednik: Dr. Stanislav Oblak, l.r.

Svoj govor je predsednik začasnega odbora takole zaključil:

«Preden zaključim te svoje kratke besede, bi rad izpolnil prijeto dolžnost in izrekel priščeno zahvalo vsem tistim in še posebno našim rojakom v Ameriki in drugod, ki so pomagali

z lastnimi sredstvi, ali z nabiranjem prispevkov, da bi se kril primanjkljaj za kritje stroškov pri zidavi in opremitvi tega našega Doma.

Posebno priznanje gre Odboru za zgraditev Kulturnega doma v Trstu, Ljubljanskemu odboru za pomoč pri gradnji tega Kulturnega doma, projektantu prof. Mihevcu in vsem njegovim sodelavcem za njihovo nese-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob prisotnosti najvišjih predstavnikov oblasti, kulturnega in političnega življenja ter povabljenih gostov je bil sinoči slovesno odprt Kulturni dom v Trstu v Ulici Petronio, 4. To je dan, ko se ne samo med Slovenci v mestu in na deželi govorilo o kulturnem domu in mnogo si ga vsaj od muma ogledali že pred otvoritvijo.

Včeraj je bil naš veliki dan in v zvezi s pripravo doma se je stopnjevalo, kakor se je bližala ura otvoritve. Že precej pred napovedano uro so začeli prihajati povabljeni, ki so se ustavljali v foyerju, občudovali krasoto in razsejnost prostora, ki napravi tako močnejši vtis na gosta, ko vstopi v naš novi hram kulture. Pozdravljali so prijatelje in znance, ki so prihajali, in kmalu je bilo prijetno, toplo razpoloženje. Nato so začeli prihajati predstavniki raznih ustanov in organizacij, slovenski pokrajinski in deželni svetovanci, župani naših podeželskih občin, kulturni delavci, zastopniki nekaterih italijanskih kulturnih organizacij in ustanov, predstavniki raznih strank ter političnih skupin ter gospodarskih ustanov. Nekoliko pred napovedano uro otvoritve je prišel predsednik deželnega sveta dr. Doro de Rinaldi, za njim je prišel župan dr. Franzl, nato predsednik pokrajine dr. Giordano Delise in vladni komisar dr. Libero Mazza. Še pred njimi pa smo v foyerju zapazili prof. Mihevo, ki je izdelal načrt za Kulturni

dom, senatorja Vidalijskega, poslanca Marijo Berničevič in poslance Corrada Belcija, jugoslovanskega generalnega konzula Rudija Janjuba, rektorja univerze prof. Origoja, škotskega škornika prof. Udina, tržaškega kvestorja Paceja, najvišje predstavnike sodne in vojaške oblasti, ravnatelja tržaškega radia dr. Candussija, predsednika trgovske zbornice dr. Caidassija itd. Med gosti so bili tudi pokrajinski tajniki nekaterih strank, najvidnejši predstavniki slovenskega kulturnega življenja, med njimi pisatelj in umetnik, gledališki igralci, profesorji in učitelji, predstavniki prosvetnih društev.

Prisli so tudi predstavniki osrednjih kulturnih ustanov iz Slovenije, in sicer Stane Robida, tajnik zveze Svoboda, Mira Mihelič, predsednica društva slovenskih knjižnikov, Rado Simoniti dirigent Opere iz Ljubljane, dr. Franc Zwitter, predsednik zveze slovenskih organizacij na Koroskem, predstavniki slovenskih in italijanskih prosvetnih ustanov iz koprškega okraja itd. Zelo ganljivo pa je bilo, ko je v spremstvu svoje soproge prišel, kljub bolezni, ki ga je med mrzlim delom zadela bolezen, dr. Jože Dekleva, prvi predsednik odbora za gradnjo kulturnega doma, ki ima toliko zaslug za izgradnjo doma, ki je bil včeraj izročen svojemu namenu.

Goste, so sprejemali predsednik družbe «Doma» dr. Stanislav Oblak, predsednik začasnega upravnega odbora kulturnega doma dr. Frane Tončič in predsednik SKGZ Boris Race, ki je tudi vodil dela za izgradnjo kulturnega doma. Nekoliko po 21. uri, ko je prišel vladni komisar dr. Mazza, so gostje odšli v gledališko dvorano, pred vstopom v dvorano pa je dr. Oblak kot predsednik družbe «Doma» izročil ključ kulturnega doma dr. Tončiču kot predsedniku upravnega odbora. Nato sta sledila govora dr. Tončiča in vladnega komisarja dr. Mazze ter vokalno-instrumentalni koncert. Po koncertu so si gostje ogledali glavne prostore in slikarsko razstavo, svečanost pa se je zaključila z zakusko v veliki dvorani.

Govorom je sledil slavnostni instrumentalno-vokalni koncert, ki so ga pod taktirko Oskarja Kjudra izvajali pomnoženi orkester Glasbene Matice, mešani zbor «Jancus Gallus» in moški zbor prosvetnega društva Prosek-Kontovel solist basist Danilo Merlak in recitator Stane Raztresen.

Na programu so bila dela domačih avtorjev Mirka, Vrabca in Merkuja, avtorjev treh generacij, treh izraznih struj, ki izpričujejo ustvarjalno vitalnost tržaških Slovencev na področju glasbene umetnosti.

Tako je Mirkova uvertura «Vi dojka» izvenela v vsej svoji melodičnosti, v vsej toplini naše narodne motivike. Orkester jo je izvajal suvereno s potrebnim zasopom in z doživetim občutkom

Dr. FRANE TONČIČ

Dr. LIBERO MAZZA

Vokalno - orkestralni program izvirnih del slovenskih tržaških avtorjev

Ob prisotnosti najvišjih predstavnikov oblasti, kulturnega in političnega življenja ter povabljenih gostov je bil sinoči slovesno odprt Kulturni dom v Trstu v Ulici Petronio, 4. To je dan, ko se ne samo med Slovenci v mestu in na deželi govorilo o kulturnem domu in mnogo si ga vsaj od muma ogledali že pred otvoritvijo.

Včeraj je bil naš veliki dan in v zvezi s pripravo doma se je stopnjevalo, kakor se je bližala ura otvoritve. Že precej pred napovedano uro so začeli prihajati povabljeni, ki so se ustavljali v foyerju, občudovali krasoto in razsejnost prostora, ki napravi tako močnejši vtis na gosta, ko vstopi v naš novi hram kulture. Pozdravljali so prijatelje in znance, ki so prihajali, in kmalu je bilo prijetno, toplo razpoloženje. Nato so začeli prihajati predstavniki raznih ustanov in organizacij, slovenski pokrajinski in deželni svetovanci, župani naših podeželskih občin, kulturni delavci, zastopniki nekaterih italijanskih kulturnih organizacij in ustanov, predstavniki raznih strank ter političnih skupin ter gospodarskih ustanov. Nekoliko pred napovedano uro otvoritve je prišel predsednik deželnega sveta dr. Doro de Rinaldi, za njim je prišel župan dr. Franzl, nato predsednik pokrajine dr. Giordano Delise in vladni komisar dr. Libero Mazza. Še pred njimi pa smo v foyerju zapazili prof. Mihevo, ki je izdelal načrt za Kulturni

dom, senatorja Vidalijskega, poslanca Marijo Berničevič in poslance Corrada Belcija, jugoslovanskega generalnega konzula Rudija Janjuba, rektorja univerze prof. Origoja, škotskega škornika prof. Udina, tržaškega kvestorja Paceja, najvišje predstavnike sodne in vojaške oblasti, ravnatelja tržaškega radia dr. Candussija, predsednika trgovske zbornice dr. Caidassija itd. Med gosti so bili tudi pokrajinski tajniki nekaterih strank, najvidnejši predstavniki slovenskega kulturnega življenja, med njimi pisatelj in umetnik, gledališki igralci, profesorji in učitelji, predstavniki prosvetnih društev.

Prisli so tudi predstavniki osrednjih kulturnih ustanov iz Slovenije, in sicer Stane Robida, tajnik zveze Svoboda, Mira Mihelič, predsednica društva slovenskih knjižnikov, Rado Simoniti dirigent Opere iz Ljubljane, dr. Franc Zwitter, predsednik zveze slovenskih organizacij na Koroskem, predstavniki slovenskih in italijanskih prosvetnih ustanov iz koprškega okraja itd. Zelo ganljivo pa je bilo, ko je v spremstvu svoje soproge prišel, kljub bolezni, ki ga je med mrzlim delom zadela bolezen, dr. Jože Dekleva, prvi predsednik odbora za gradnjo kulturnega doma, ki ima toliko zaslug za izgradnjo doma, ki je bil včeraj izročen svojemu namenu.

Goste, so sprejemali predsednik družbe «Doma» dr. Stanislav Oblak, predsednik začasnega upravnega odbora kulturnega doma dr. Frane Tončič in predsednik SKGZ Boris Race, ki je tudi vodil dela za izgradnjo kulturnega doma. Nekoliko po 21. uri, ko je prišel vladni komisar dr. Mazza, so gostje odšli v gledališko dvorano, pred vstopom v dvorano pa je dr. Oblak kot predsednik družbe «Doma» izročil ključ kulturnega doma dr. Tončiču kot predsedniku upravnega odbora. Nato sta sledila govora dr. Tončiča in vladnega komisarja dr. Mazze ter vokalno-instrumentalni koncert. Po koncertu so si gostje ogledali glavne prostore in slikarsko razstavo, svečanost pa se je zaključila z zakusko v veliki dvorani.

Govorom je sledil slavnostni instrumentalno-vokalni koncert, ki so ga pod taktirko Oskarja Kjudra izvajali pomnoženi orkester Glasbene Matice, mešani zbor «Jancus Gallus» in moški zbor prosvetnega društva Prosek-Kontovel solist basist Danilo Merlak in recitator Stane Raztresen.

Na programu so bila dela domačih avtorjev Mirka, Vrabca in Merkuja, avtorjev treh generacij, treh izraznih struj, ki izpričujejo ustvarjalno vitalnost tržaških Slovencev na področju glasbene umetnosti.

Tako je Mirkova uvertura «Vi dojka» izvenela v vsej svoji melodičnosti, v vsej toplini naše narodne motivike. Orkester jo je izvajal suvereno s potrebnim zasopom in z doživetim občutkom

Pogled na udeležence sinočnje uradne slovesne otvoritve Kulturnega doma

Otvorite Kulturnega doma

Govora dr. Tončiča in dr. Mazze

(Nadaljevanje s 1. strani)

bčno dolgoletno delo, posvečeno kulturnemu domu.

Srečna zahvala gre končno vsem izvrševalcem zidarskih in obrtniških del in vsem delavcem, ki so posvetili gradnji tega doma z ljubeznijo in v nemno svoj trud.

Otvorjati torej ta naš lepi kulturni dom in mu iz srca vso našim najboljimi uspehi pri izpolnjevanju njegove plemenite naloge.

No, ko je govoril vladni komisar dr. Libero Mazza, ki je dejal:

«Otvoritev tega lepega in modernega Kulturnega doma za slovensko etnično skupino izpričuje duh svobode, enakosti in demokratičnosti, ki navedeno delovanje vlade, katere imenitna tuja zastopstva predstavlja pred italijanskimi državljani slovenskega jezika.

Ta dom, odličen kot projekt in popoln po opremljenosti, je bil namreč zgrajen po zaslugi znanih nakazil vladne in podlagi prevzetih mednarodnih obveznosti in v spoštovanju določil ustavne listine, da se zagotovi svoboda in kulturni razvoj jezikovne manjšine, ki živi v Trstu.

Naj bo ta dom odprt vsem različnim strujam slovenske misli in naj predstavlja prosvetno središče, ki bo sicer imelo za cilj pogostitev slovenske kulture, a naj vendar naj zanimarja širjenje znanja Italijanske kulture v njenih najpomembnejših in najvišjih dosežkih.

Vlada ima namen, se nadalje jamčiti vsak svobodni izraz misli in kulture v okviru demokratične enakopravnosti vseh Italijanskih državljanov, čeprav različne jezika, zavračajo vsa vrstna diskriminacija med pripadniki celotne skupnosti, ki so vsi enaki pred zakonom — tako v uveljavljanju svojih pravic kot v izpolnjevanju dolžnosti. Taki široki pripravljenosti mora odgovorjati zavestna odgovornost manjšine. Osnovno pravilo enakopravnosti, ki je za nas predmet kot pravno načelo, ne sme dopuščati nikakršne izjeme: kakor bi ne mogli dopustiti diskriminacij ali zlasti razlikovanj v škodo enega dela prebivalstva ne glede na njegovo obliko, tako bi ne mogli popuščati, ko gre za dolžno zvestobo državi in strani vseh državljanov brez izjeme. Tudi ne bi mogli

trpeti nezakonitiga početja, ki bi imelo za posledico, da bi pripadniki večine omajali ali onemogočili izvajanje njihovih neodpovedljivih pravic.

Tu naj nam ne dopuščajo, da se za hip dotaknemo nečesa: glede na to, da nimamo pogosto priložnosti, da se obračamo na slovensko skupino, bi hoteli izkoristiti to priliko, da izrazimo z vednim duhom naše voščilo in naše upanje glede odnosov med obojema narodnostima skupinama v tem našem Trstu. Želimo, naj bi temeljiti ti odnosi na vzajemnem spoštovanju in medsebojnem zaupanju, in strpnosti in v demokratični varnosti.

Začnimo torej s tem, da preamabno predložimo naše želje, zamere, kompleksne evitizmanje, da modro in realistično prilagajamo težnje in zahteve možno, da se jim ugodno, upoštevajoč pri tem pretežno usmerjenost ljudske zavesti, da ne poslušamo tistih, ki jim gre za zahtevanje vredne odnosov med obojema etničnima skupinama.

Velika večina slovenskega prebivalstva hoče živeti in delati v miru, ker ve, da se ji ni treba ničesar bati pri uživanju v temeljnih pravic svobode misli, izražanja govora, združevanja, pouka in tiska.

Italija je namreč demokratična država. Naša demokracija temelji na svobodi, ki jo imamo za osnovno. Dineži temelji na svobodi, ki jo imamo za osnovno. Dineži temelji na svobodi, ki jo imamo za osnovno.

Nihče bi ne mogel zakriviti krivice, če bi osnovnih pravic na škodo posameznikov ali skupin, ne da bi se izpostavili neizogibnim sankcijam. «Raznarodovalna» ali prekanjalska politika ne bi bila le v nasprotju s pravnim redom, ki velja v Italiji, ampak tudi ne bi bila združljiva s temeljnimi usmerjenostjo naše države.

Razen tega menimo, da smo vzvišeni nad ožimi in malenkostnimi nacionalističnimi vidiki v svetu, ki teži k velikim gospodarskim in političnim koncentracijam, ki se ozemselko izostavi, ki se celotni človeštvi. Treba je znati dvigniti pogled nad lokalno in nad domačo zvonika in lastnega ozkega obzorja.

Poleg tega je treba upoštevati, da obstoj jezikovnih manjšin

ni nekaj novega, kar bi utegnilo vznemirjati. Nasprotno, obstaja že dolga tradicija mirnega sožitja med različnimi skupinami, katere ne moremo imeti za prekinjeno zaradi vala rasistične blaznosti, ki je v nedavni preteklosti prinesel toliko gorja in žalovanja tudi med nami. Italija je bila v teku svoje težke večstoletne zgodovine topilnica najrazličnejših ljudstev, ki so prihajala na naš polotok iz najbližjih oddaljenih in nasprotnih smeri. Ta ljudstva so v stoletjih bodisti prostovoljno sprejela nacionalne vrednote demokracije prebivalstva, ali pa so obdržala nedotaknjeno in čvrsto svoj izvirni značaj. Znano je namreč, da

že stoletja živijo med nami v poglaj popolne enakosti, ohranljajo v celoti svoje navade, jezik in izročila, katalonska, grška in albanska skupnost, da ne omenjamo še drugih jezikovnih skupin, ki so v bližnji preteklosti postale del naše državne skupnosti. Sicer pa, kakšna druga alternativa je možna med dvema etničnima skupinama razen mirnega in vednega sožitja? Morda izmenjava ali preselitev prebivalstva po sistemu, ki so ga izvajale v velikem obsegu tudi v tem poletnem času razne vzhodnoevropske države? Mi smo proti tovrstnim posegom. Ni mogoče prisilno izločiti celih ljudstev, da bi zapustili svoje domove, domačo zemljo

in ljubljene kraje, ne da bi prekršili osnovna človevska načela. Prepričani smo, da tako misli tudi etnična manjšina na Trškem.

Da zaključimo: državljani slovenskega jezika naj vedo, da pri varovanju naše krščanske civilizacije in naših demokratičnih načel nimamo nikakih predsodkov, da nikogar, da ne delamo in ne trpimo diskriminacij in cenimo in spoštujemo vse tiste, ki izpričujejo lojalnost, delavnost, kožnost in vzvišena moralna načela.

To so naša čustva, to je obveza svobode za slovensko manjšino, za katero jamči italijanska država.

DANES OB 18. SEJA MINISTRskega SVETA?

Predsednik republike Segni bo baje odstopil že danes

Njegov odstop so odložili na danes, ker se je prof. Fontana, ki je član zdravniškega kolegija, vrnil iz Indije šele včeraj, skupno s papežem Pavlom VI. - Resolucija glavnega odbora PSIUP

RIM, 5. — Predsednik republike Segni bo verjetno že jutri podal ostavko na svojo funkcijo. To svojo odločitev bo sporočil poslanski zbornici in senatu s posebno poslanico, v kateri bo utemeljil razloge za to svojo odločitev. Dokument o ostavki bo Segni podpisal ob prisotnosti zdravniškega kolegija, ki bo hkrati potrdil, da je Segni sprejel to svojo odločitev pri popolni zavesti in po svojem lastnem preudarku, ker bi njegova odločitev sicer ne bila veljavna. Akt o ostavki bo Segni podpisal z levico, ker je desnica neuporabna zaradi paralizne desne strani. Ostavko Segni je pričakovali že danes, vendar bodo počakali, da se vrne v Rim prof. Fontana, ki je spremljal papeža Pavla VI. na njegovem potovanju v Indijo, in ki je član zdravniškega kolegija.

Po ostavki bo Segni postal avtomatično senator in bo to svojo novo funkcijo obdržal do svoje smrti. Svoje zdravljenje bo Segni nadaljeval v neki rimski vili, ki so jo baje že izbrali, a sme

je pa v vili Rosebery v Posillipu (Neapeli).

Začasni predsednik republike Merzaga bo ohranil to svojo funkcijo do izvolitve novega predsednika republike, ni povsem izključeno, da bi ta novi predsednik ne bil on sam.

Novega predsednika republike izvolita poslanska zbornica in senat na svoji skupni seji v poslanski zbornici, t. j. 964 poslancev in senatorjev. Za prva tri glasovanja je potrebna dvotretjina glasov, oziroma 643 glasov, da se izvolijo predsednik republike, oziroma 483 glasov. Kakšna je razporeditev političnih sil v parlamentu? KD razpolaga s 401 parlamentarci; KPI s 254; PSI s 95; PLI s 57; PSDI s 47; MSI s 44; PSIUP s 37; PDUI s 24; FIAT s 5. Med poslanci pa so 46. Po četrtem glasovanju so možne sledeče večine: levi center (KD, PSI, PSDI in PRI) s 543 glasovi; KD, PSI in PSDI s 543 glasovi; KD in PSI s 496 glasovi; desni center (KDI, PLI, FIAT in PDUI) s 411 glasovi. KD ne more izvoliti le s svojimi glasovi nekega svojega kandidata, brez njegovih glasov pa ni moč izvoliti nobenega kandidata.

Predsednik vlade je v zvezi z bližnjo ostavko predsednika republike Segni že začel posvetovanja s predstavniki strank vladne večine v tejni, da bi se sporazumno glede skupnega nastopa o nasledniku na položaju. V ta namen je imel razgovore s tajnikom KD Rumorjem, zunanjim ministrom Saragatom, podpredsednikom vlade Nennijem, pravosodnim ministrom Realejem, zakladnim ministrom Colombom (voditeljem največje struje KD), tajnikom PSDI Tanassijem in z ministrom za pošto in telekomunikacije Russom (drugim pravkom večinske struje KD). Na vprašanje novinarjev, je Tanassi dejal, da sta s predsednikom vlade razgovor o glavnih aktualnih političnih vprašanjih, hkrati pa dodal: «Inteligentni paucja» (ker pomeni, da bihnetu zadostila, pa besed). Tanassi je nato imel razgovor s Saragatom, zatem pa še s tajnikom KD Rumorjem.

Kar zadeva vprašanje kandidata za novega predsednika vlade, je znano, da bi KD hotela postaviti na to mesto popovno nekega svojega moža, medtem ko so njeni politični zavezniki menja, da je treba sedaj izvoliti na to mesto ne demokristjana, ker je KD imela do sedaj že dva svoja predsednika republike (Gronchia in Segni).

Stranke levega centra baje ne bi nasprotovale morebitni kandidaturi Leoneja (bivšega predsednika poslane zbornice in bivšega predsednika vlade, ki uživa simpatije pri vseh političnih skupinah) ali kandidaturi Taviani (sedanjega notranjega ministra in bivšega tajnika KD); vendar pa so še vedno proti morebitni kandidaturi Fanfa-

nija. Neuraden kandidat strank levega centra, razen KD, pa je sedanji zunanji minister Saragata, za katerega bi glasovali tudi komunisti.

Danes so objavili sklepno resolucijo, ki so jo odobrili na včerajšnjem zasedanju glavnega odbora PSIUP. Na zasedanju resolucije so poudarili, da upravne volitve po menjlo brez levega centra, pri čemer da gre glavna zasluga PSIUP. Nato se je zadržalo, da so socialistični volivci baje obsodili politiko vodilne skupine PSI. Resolucija zatrjuje hkrati, da so tudi katoliški volivci obsodili politiko levega centra in da se zaradi tega nudi perspektiva alternativne levemu centru. Ta alternativna je po zatrjevanju resolucije v enotnosti vseh delavcev; enotnost vseh delavcev pa je moč ostvariti na temelju socialistične perspektive v borbi proti kapitalizmu in imperializmu, v borbi proti vodilni skupini KD. Sprito tega so, po imenju resolucije, lužurni predlogi o socialistični enotnosti ali o združitvi delavskih strank, ki ne bi upoštevali potrebe po lastni, takojšnji in predhodni obvezi glede te platforme in teh smotrov.

V nadaljevanju se v resoluciji zatrjuje, da je naloga PSIUP v tem, da se ostvari obsežno enotno gibanje, v katerem naj sodelujejo socialistični, komunistični in katoliški delavci. To gibanje bi moralo privedi do izolacije konservativnih skupin KD, kar bi pomenilo srečanje med delavskim gibanjem in katoliškimi delavci.

Kar zadeva sestavo objavnih odborov v organih krajevne samouprave, se v resoluciji poudarja, da bo PSIUP sodeloval pri levčarskih in pravnih odborih, kje koli bo to mogoče, predvsem pa se bo boril proti sestavi upravnih odborov levega centra.

Kulturno sodelovanje med Jugoslavijo in ČSSR

BEograd, 5. — V Beogradu so danes podpisali nov program kulturnega in prosvetnega sodelovanja med Jugoslavijo in Čehoslovoskijo. Program predvideva obsežno razširitev sodelovanja na področju prosvetnega in visokoleskolega sodelovanja, posebno na področju slavistike, kjer se poleg možnosti povečanja števila profesorjev predvidevajo repertoarna predavanja in študijski obiski slavistov.

Osnovno stremenje programa kulturnega sodelovanja je, da se razvija na podlagi neposrednih sporazumov med zainteresiranimi jugoslovanskimi ustanovami, predvsem med visokimi šolami, zveza in umetnikov, bibliotekami, filmi, gledališči in podobno.

Priloge k temu programu so: 1. Poročilo centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in centralne revizijske komisije o delu od 7. do 8. kongresa. 2. Vloga Zveze komunistov v nadaljnji graditvi socialističnih družbenih odnosov in aktualni problem v mednarodnem delavskem gibanju, borbi za mir in socializem na svetu. — Referent Josip Broz Tito. 3. Družbeni in gospodarski smotri razvoja gospodarstva v bodoči dobi — referent Edvard Kardelj. 4. Aktualna vprašanja nadaljnje graditve Zveze komunistov Jugoslavije. — Referent Aleksander Ranković. 5. Idejna gibanja na sedanji stopnji jugoslovanskega razvoja in nadaljnje naloge Zveze komunistov Jugoslavije. — Referent Veljko Vlahović. 6. Spremembe in dopolnila statusa Zveze komunistov Jugoslavije. — Referent Lazar Kolisevski. 7. Spremembe resolucije 8. kongresa o bodočih nalogah Zveze komunistov Jugoslavije. 8. Izvolitev centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in drugih organov kongresa. 9. Razno. Osmega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije se bo udeležilo okrog 30 inozemskih delegacij komunističnih, delavskih in drugih

Se sedem dni v svetu

Italija

Zdi se, da je vprašanje predsednika republike pred rešitvijo. Koliko je znano, je zdravniški kolegij, ki ima v oskrbi predsednika, izjavil v oktobru, da ne more dati svojega dokončnega mnenja o zdravstvenem stanju predsednika Segni, dokler ne potečejo štirje meseci od začetka njegove bolezni.

Ta datum pa se bliža in je že tu: 1. maj. Negodnih vesti o njegovem zdravstvenem stanju sicer nimamo. Vsekakor pa je moč izključiti, da bi se bilo bistveno izboljšalo, tako da bi mogli imeti upanje, da bo po krajši ali daljši dobi spet prevzel svojo funkcijo predsednika republike. Četnik je nečist list, ki samizal, da Segni ni more slediti razgovoru in ni zmogel izraziti svojega volja. Istega dne je Segni obiskal tudi predsednik vlade Moro. O tem obisku je poročal kolegom na seji ministrskega sveta, hkrati pa je prošil ministre, naj v teh dneh ne zapustijo Rima. Iz tega tepla se more sklepati, da smo pred važnimi odločitvami: ni izključeno, da pride do izvolitve novega predsednika republike še pred božičnimi počitnicami.

S tem v zvezi so se pojavile že prve kandidature za predsednika republike. Med kandidati se imenujejo zapovedniki: Merzaga, Leo, Fanfani, Saragata. Merzaga je baje kandidat pristave Mora in lenice KD, Fanfani je kandidat večinske struje adoročevcev, medtem ko je Saragata neuraden kandidat leve. O socialdemokratsko do komunistov. KD bi hotela imeti svojega človeka na vrhu države, leda pa na agencijski ravni, more imeti v skupni funkciji, čeprav je najmočnejša stranka in da je treba tudi glede te funkcije uvesti rotacijo, zlasti ker sta bila do sedaj že dva predsednika republike zapovedniki demokristjana, in bi bilo pravično, da bi sedaj izvolili na to mesto nekega laičnega moža.

Na četrtični seji vlade so odobrili novi zakon o kinematografiji, ki bo v celoti prenovljen, in zakone, ki jih je pripravljalo neuradno v tem letu, in 5 milijard dotalcije za operna gledališča in simfonije ansamble. Novi zakon o kinematografiji so s splošnim vsi ugodno sprejeli, saj so pri njegovem pripravi sodelovali vse stranke, ki so se neposredno zainteresirane na njem. Vendar pa so predstavniki poklicnih filmskih igralcev tudi protestirali pri ministru za turizem in prireditelje, češ da novi zakon daje producentom in režiserjem preveliko svobodo, kar za delo in angažiranje tujih filmskih igralcev.

V petek je poslanska zbornica odobrila 263 glasovi proti 150 državnim poročam za prihodnje leto, ki bo po prvem letu gospodarskega načrtovanja z novim letom bo namreč parlament razpravljal in odobrili prvi petletni gospodarski načrt, ki ga bo vlada predložila do 31. m. Minister Piacentini je s tem v zvezi med drugim, da bo uresničevanje tega načrta pomenilo temeljito preobrazbo vsega javnega življenja, od urbanističnih, deželne ureditve in agrarne politike, do reforme državne uprave, reforme davčnega sistema in politične investicije.

V preteklem tednu je bilo tudi mnogo govora o socialistični združitvi. Kar zadeva to vprašanje, združitev socialistov še dozorlo, da ne bo moč več dolgo odlašati z njegovo rešitvijo. Voditelj PSDI Saragata je izrazil mnenje, da bo do združitve socialistov prišlo že v tej zakonodajni dobi, t. j. do leta 1967. Vendar pa je poudaril, da v svojem vodništvu, ki ga je obljavila nedeljska številka glasila PSI «Avanti», prav tako postali to vprašanje, a z razliko, da se ni omejil le na združitve med PSDI in PSI, ampak ga je raztegnil na vprašanje združitve vseh socialistov. PSDI pa je v odgovoru na njegovem mnenju ni med temi strankami nobene razlike glede bistvenih političnih in ideoloških vprašanj.

Pri tem je zanimivo, da je tudi prvak KPI Amendola v svojem nedavnem članku v tedniku KPI «Rinascita» poudaril potrebo po enotni delavski stranki, ki naj bi bila politično in ideološko med social-

demokracijo in komunizmom. A menda tudi zanj ne gre, da bi 50-letna izkušnja delavskega gibanja dokazala, da socialdemokracija ni uspelo spraviti komuniste na svoje politične, komunistom pa ni uspelo politični socialdemokrate na svoje politične in ideološke pozicije.

Tajnik PSI De Martino pa je Amendoli odgovoril, da na tak način ne pridemo do enotnosti delavske stranke, ker je treba predložiti razpravo o vprašanju političnega in ideološkega značaja, na katerih mora temeljiti enotna delavska stranka.

OZN

V torku se je v New Yorku začelo 19. zasedanje glavnega skupščine OZN. Za predsednika je bil izvoljen alex predstavnik Gane v OZN Ales Quaison Sackey.

Glavni tajnik OZN U Tani je v svojem govoru sporočil, da so voditelji delegacij doslej načeli sporazum, na osnovi katerega med splošno razpravo o svetovnih problemih ne bodo načelnjali takih vprašanj, ki jih ne bi mogli uveljaviti brez splošne soglasnosti. Sprejeto zasedanje je torej uspešno za silo poravnati spor zastran tega, ali imajo države, ki ne plačujejo nekaterih prispevkov pravico glasovanja (po 19. čl. ustanovne listine). Glede na to, da bo splošno razprava tretja, do noveletnih praznikov, ko bo skupščina prekinila delo, menijo, da so se z omejenjo formulo izognili neposrednemu razpravljanju o finančnih obveznostih napram svetovni organizaciji. To vprašanje je bilo povzeto s pravico glasovanja dolžni kon, in je prozila, da bo povzročilo odločitev začetka dela skupščine.

V zgodovini Združenih narodov je prvič, da je bil za predsednika skupščine izvoljen izvoljen zastopnik črne Afrike.

Quaison Sackey je v priložnostnem govoru dejal, da ima svojo izvolitev za priznanje afriškemu kontinentu, posebno pa se Gani, kakor tudi milijonom Afričanom širok smisel.

Skupščina je soglasno sprejela v 19. zasedanju svetovne organizacije, Malto, Malavi in Zambio. Združeni narodi imajo zdaj 115 članov.

Med 92 točkami dnevnega reda so številni važni problemi med katerimi imajo prednost predlogi konference OZN o trgovini in razvoju, problemi v zvezi z razorožitvijo, kolonialna vprašanja, konflikt na polju politične sožitja in socialni problemi. Posebej gre tudi za kitajsko zastopstvo v OZN.

Neposredno pred otvoritvijo 19. zasedanja skupščine so v OZN sprejeli sporazum o glasovanju o zasedanju, kot ga so označevali, enotni razgovor med glasu, ki bo verjetno veljal ne le v splošni debati — kakor določa sporazum — ampak kar do konca leta. O tistih problemih, ki čakajo na rešitev v tem letu, bi se ukvarjali na medsebojnih posvetovanjih pred sejmami skupščine, vtem ko bi sklope vsejseh sprejemali z aklamacijami, se pravi, predsednik zasedanja bi sam opasal, ali kdo predloži naprotje. Na enak način bi se ukvarjali s svetovnim svetom in ekonomsko-socialnega sveta ter sklepano o pooblastili glavnemu tajniku OZN za izdatke in prihodnjem poročnem letu.

Vse to potrjuje, da je OZN zabredla v globoko ustavno-financiarno krizo in v hude težave. Zato ima U Tani veliko zaupanja, da so do leta 1967, ko bo prišlo do novega zasedanja skupščine, že imeli omogočilo začetek zasedanja in delo skupščine za prihodnjih nekaj tednov.

ZDA in ZSSR pospešeno iščeta z neposrednimi stiki svojih ministrov rešitev, ker je položaj tako napet, da se lahko sicer skupščina znajde tam, kamor nihče ne bi želel priti.

Baje so prvi ameriško-sovjetski razgovori privedli do načelnega sporazuma za končno rešitev. Domnevajo, da temelji načelni sporazum med Gromikom in Ruskom na načelih, ki jih je formuliral «afro-azijska skupina». Ta so: 1. Člen 19. ustanovne listine naj se postavi ob stran; 2. formira naj se skupina za proučevanje problematike operacij mirovnih sil; 3. ustanovi naj se sklad prispevkov za OZN.

Na osnovi teh načel bi se bilo mogoče izogniti neposredni krizi, ki bi lahko nastopila ob upoštevanju 19. člena ustanovne listine, po katerem izgubijo vse članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih operacijah mirovnih sil OZN, o čemer se Sovjetska zveza neke razgovarjati, vse dokler ji grozi s členom 19. Ustanovne listine, ki jih zadržijo članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju.

Kadar in če bo prišlo do sporazuma glede prihodnosti mirovnih sil, potem bo verjetno prišlo tudi do sporazuma glede plačila dosedanjih operacij v Kongu in na Srednjem vzhodu. Če jih zadržijo Sovjetska zveza pripravljen v tej obliki uplatiti v blagovno OZN nekdaj od tistega, kar dolguje, čeprav načelno meni, da ne dolguje ničesar, ker dolgotrajno izvršuje izkane v ustanovni listini, po kateri se članice, ki dolgujejo organizaciji več kot doletni delež, pravico glasovanja na zasedanju. Potem ko bi bili v stvarjeni pogoji za izkane končne rešitve o bodočih

★ ★ ★ ILSE AICHINGER ★ ★ ★ Domači učitelj

Oče in mati sta odšla. Mali se je sklanjal čez ograjo na stopnišču in gledal za njima. Videl je, kako sta se svetli materin in temni očetov klobuk manjšala, dokler nista izginila. Hodnik bi si bilo predstavljati, da sta oče in mati utočila. Njuni opomini so bili tako vsiljivi, kot bi ga ne zapuščala le za eno uro. Malemu je brnelo v glavi: zataknil si veržico za vrata in nikomur odpreti, samo domačemu učitelju. Bil je dolgo bolan in ker je bil še slab, ni hodil v šolo in se je učil kar doma. Njegov učitelj je bil student, mlad, tih, miren mož, ki ga je po navadi dolgočasil.

Mali je taval skozi prazno stanovanje. Bilo je tiho kot školjka, ki si jo denemu k ušesu. Odprl je vrata in v šrambo. Vse te napolnjene košare in kozarci so bili zdaj njegovi; tovor neke tuje ladje, neki prostorni svet. Vzel je jabolko iz košare in prav v tistem trenutku je pozvonilo. Po prstih je odšel k vratom, zadržal dih in obotavljaje obstal. Nato je pritrdil veržico in samo malo odkril vrata. Zunanaj je stal star berac, ki ga je poznal. «Ni nimam,» je rekel v zadregi in mu dal jabolko, ki ga je držal v roki. Berac ga je vzel, ne da bi se zahvalil. «Na svidenje,» je rekel mali, a ni dobil odgovora.

Zaprl je vrata in se po prstih vrnil v svojo sobo. Spravil se je na mizo in čisto mirno obsejal. Veselil se je bil tega, da bo enkrat lahko sam, zdaj pa ga je objel strah. Strah pred beracem, strah pred praznimi sobami. Odleglo mu je, ko je pozvonilo učitelj. Stekel je ven in mu odprl.

«Zakaj ne pogledaš skozi linočo?» je rekel domači učitelj. «Saj je ne dosegem,» mu je odvrnil otrok. Ozrl se je k mlađemu možu, ki si je pred ogleđalom pogladil lase in za trenutek zavzeto obstal, kot bi prisluškoval. Porinila sta mizo k oknu in pričela brati. «Jesen — je —,» je bral mali, ki se mu je zatikalo, «ptice letijo na jug.»

Dvignil je glavo in pogledal ven. «Kam letijo?» je vprašal. «Berl dalje,» je nepotrepljivo ukazal učitelj. In nato, kot da se je pravkar domislil, dodal: «So že onkraj morja.»

Mali je bral naprej. O listih, ki odpadajo, in o sadovih, ki jih obirajo po velikih vrtevih, o pisanih listih vinske trte in o soncu, ki zdaj bolj zgodaj zahaja.

«Kje,» je vprašal, «kje zahaja sonce?»

«Tam onkraj,» je nedoločno rekel učitelj.

Zdaj sta brala o nebu in o belih oblakih, ki jih veter žene po njem.

«Kje?» je spet zaklical otrok, a ni dobil odgovora. Dvignil je glavo in videl, kako sedi učitelj čisto mirno, s pogledom uprtim v svoja kolena.

«Kje žene veter oblake?» je zaklical bolj vsiljivo. Nebo, ki ga je bilo videti skozi okno, je bilo jasno in skoraj prosilno pred prihajajočim sončkom.

«Ali kaj siliš?» je vprašal učitelj, ne da bi dvignil glavo.

«Ne, nič ne slišim,» je odvrnil mali.

«Tiho bodi,» je rekel učitelj. «Če boš čisto tiho, ga boš lahko slišal.»

«Koga bom slišal?»

«Poslušaj,» je ukazal učitelj. «Koga naj poslušam?» je še enkrat vprašal mali.

«Ta glas,» je odvrnil mali, «ta glas.»

Mali je prenehal listati po knjigi in napeto prisluhnil. Povesil je glavo, pritisnil dlan na ušesa, a ni slišal drugega kot rahlo šumenje, ki je prihajalo iz neskončnih globlin in začaralo stanovanje v veliko školjko.

«Ali šumi?» je vprašal otrok.

«Ne,» mu je odvrnil učitelj, «kriči!»

Mali je planil v razigran smeh, skočil kvišku in zaploskal.

«Je to igra?» je zaklical.

«Berl dalje!» mu je spet ukazal učitelj.

Komaj sta začela brati o megl in dolgih sencah, je učitelj skočil kvišku in sunkovito odprl vrata v sosednjo sobo, kot bi hotel nekoga zasačiti. Nato je šel skozi salon in spalnico, kjer so spali starši, in se po hodniku spet vrnil v otroško sobo. Mali je začuden strmel vanj.

«Nekdo je v stanovanju!» je rekel učitelj in nato vprašal malega, če je bil že pred njim kdo tu.

«Ja,» je odvrnil otrok, «nekdo berac je bil.»

«Pa si zataknil veržico na vrata?»

«Sem.»

Učitelj je utonil v molk.

«Naj berem naprej?»

«Poslušaj!»

«Ali se spet igrava?» se je negotovo smehljaj mali. Mlad mož mu je ves zamišljen gledal v obraz.

«Ja,» je rekel čez čas, «igrajva se, da je nekdo v stanovanju!»

«Kdo pa?» je radostno krkljal mali.

«Nekdo, ki se ga bojiva,» je dejal učitelj.

«Berac?»

«Ja, berac! Zdaj ga morava poslušati!»

Ko ga je prijel za roko, je mali čutil, kako je učiteljeva dlan vsa mrzla in vlažna od potu. Hodila sta po prstih, po tihem odpirala vrata in pregledala vse kote. Dan je ugašal in v sobah je svetloba umirala. Samo okviri

(Nadaljevanje na 10. strani)

MED RESTAVRIRANJEM IN USTVARJANJEM

Kostanjevica ob Krki

mestece velike kulturne tradicije

Restavrirajo samostanski kompleks, ki je eden najvažnejših kulturnih spomenikov na Slovenskem

Kostanjevica je mestce, skoraj vas ob poti Novo mesto — Brežice. Krka teče pod njenimi mostovi, Opatova gora ji daje zavetje in temno godnato ozadje v gnoti Gorjancev.

Občutek miru in trajanja je tu popoln. Edino baročni zvonic župnijske cerkve vznemirja valovitost in mehko tje zemlje. Mokra drevesa, ki jim je pozna jesen vrnila nezabrisano har-

ke cerkve, ki je bila pozneje močno barokirana. Nespremenjena sta ostala dva portala z liiskasto vrezanim ostentem in polkrožnim timpanonom, vendar je dež skoraj spral iz njiju prvotno poslikavo in močno načel brstne kapitele iz mehkega krajevnega kamna. Prav gotovo spadata portala med najlepša kitarska dela tiste dobe slovenske kulture, ko se je zares začela razvijati naša prva stihna arhitektura. Močan in odločen len je bil vpliv francoske šole, vendar se je moral omiliti ob dotoku s to zemljo in z njeno še primitivno in kmečko kulturo. Nekaj grobeža, neizdelanega in vendar mehkega je v obdelavi detajlov, v razporeditvi mas, občutek moči, ustvarjalne energije, ki se je iz pasivnosti zbujala v trajanje daleč od rafinirane intelektualističnih spekulacij francoske gotike. Kultura je tesno spojena z zemljo, čisto snovna je še, romanska in obenem svobodna v občutku svoje prvobitnosti in izrazne moči, ki že teži k novemu obdobju.

Na veliki plahti z drevoredom in zidcem omejene zemlje leži mirno zlekajena masa kostanjevskega samostana. Dva obrambna stola ob vhodu, enakomerni ritem oken v gladkem zidu in izredno lepa baročna fasada samostanske cerkve, ki sta ji čas in dež že malo zabrisala konture detajlov, so kot kulisa galerij plastik Forme vite.

V zadnji vojni je bil samostan močno poškodovan, obodni zidovi z baročno fasado, ki je kulisa, ker stoji čisto prosto pred samo cerkvijo, in del stranske ladje, streha, zvonik, križno obokani stropovi so bili popolnoma porušeni. Prav tako je bil močno razrušen velik del baroknega dvorišča, ki je po številu arkad sploh največji v Sloveniji.

Iz Zveznega sklada za spomenično varstvo so dobili sredstva, da so lahko začeli z restavriranjem vsega samostanskega kompleksa, ki pomeni enega najvažnejših kulturnih in arhitektonskih spomenikov na Slo-

venskem. Naloga je izredno težka, saj je treba cerkev skoraj na novo pozidati. Ker je bila notranost močno barokirana, nastane še vprašanje, kako naj cerkev restavriramo, ali naj preizkusimo v odpravi vse, kar so poškodili stavbni barok, in dajo cerkvi prvotno romanskogotiko stilo enotnost, ali naj pustijo še ohranjene dele kot so in enotno oblikujejo ostali prostor. Rešitev je še zmeraj sporen, zato so zaenkrat z betonom injicirali nestabilne razpoke zidove in začeli obokati stransko ladjo.

Studentje umetniških akademij in kiparji so vse poletje klesali v motno rumeni okoliški kamen baze stebrov in kapitele, natančno posnete po ostankih, ki so jih našli med razvalinami, stebre same in močna rebra križnih obokov. Tako so zdaj pred zimo že lahko montirali ves stebelni popolnoma porušene stranske ladje.

Mogoče je zanimiv paradoks, ki se pojavi pri takem restavriranju, med floridno in oblikovno starim načinom opredeljevanja prostora in med sedanjim modernim načinom gradnje in materiala (injiciranje sten z betonom, armiranje služnikov).

Obnovitev kostanjevskega samostanske cerkve pomeni vsekakor najzahtevnejšo dosedanja naloga slovenskega restavriranja. (Prispevek k temu še obnovitev dveh gradov: Branika na Gorškem in Turjaka na Dolenjskem). Pri vsem tem je Slovenci strokovnjaki, ki bi vse delo vodili, ampak so morali ponj v Zagreb.

Forma viva je ime za mednarodni kiparski simpozij, ki ga ustanovili 1961. leta v Kostanjevici ob Krki in v Seči pri Portorožu.

Material, ki ga kiparji uporabljajo, je različen: kamen ob morju in les pod Gorjanci. Zato si ne morejo biti plastike, ki nastajajo na obeh simpozijih, podobne niti po formalnem konceptu niti ne po sami obdelavi. Les je topljši, intimnejši od kamna, ker je organični. Pa tudi okoli je bistveno drugačno. Kostanjevica ima dolgo kulturno tradicijo, to je domovina podobarjev, lesenih baročnih madon.

Najbolj sugestivna karakteristika obeh simpozijev je neomejena svoboda ustvarjanja, ki je dana udeležencem, popolna nezavezanost na želje mecenov ali na kakršnekoli materialne koristi. Kipar pride, izbere si klado ali deblo, bivanje ima zagotovljeno. Ve, da njegovega dela nihče ne bo kupoval, ker je že vnaprej vključeno v galerijo, ki jo sam pomaga ustvarjati, ve, da mu ga nihče ni naročil, vse nastaja iz njega samega zaradi želje in potrebe po izpovedi, po ureditvi. Vsa mora po svoji poti, če je zadoščen, in vendar lahko najdemo med izrazno najmočnejšimi plastikami, ki so si po vsebini tuje, neko vidno, skoraj otipljivo sorodnost, ki je mogoče pogojena po duhovnem miljeju časa, prav gotovo pa iz vira iz čisto primarne občut-

Forma viva

Stane Jarm
(Jugoslavija, 1962)

Forma viva

Forma viva

Mlada harfistka Ruda Ravnik, ki je pred dnevi nastopila v Slovenskem klubu v Trstu, ima za seboj že vrsto lepih uspehov kot n. pr. v Benetkah, v okviru Unesca na Dunaju, kjer je igrala «Concertino» za harfo in godala Zvonimira Ciglica, v Zagrebu, Beogradu in na Radioteleviziji v Ljubljani. — Harfistka, ki bo letos diplomirala na Akademiji za glasbo v Ljubljani (razred prof. Jelice Portogradi-Pertotove), je na večeru, posvečenem prevajalcu Antonu Sovretu, z globokim muzikalnim čutom in lepim mehkim tonom izvajala dela neznanih avtorjev 15. in 16. stoletja ter Mortarija, Tocchija in Haydna

Po III. mednarodnem tekmovanju pevskih zborov v Gorici

(V organizaciji zbora «C. A. Seghizzi»)

Predvsem je treba poudariti pomembnost tega tekmovanja v tem, da nudi edinstveno priliko prijateljskega srečanja pevcev iz treh obmejnih predelov — iz Slovenije, dežele Furlanije — Julijske krajine in Koroske, v katerih področje segajo narodne manjšine. Kajti ta prireditve lahko služi za zgled, kako je treba medsebojno pomešane narodnosti družiti v složno kulturno dopolnjevanje, v skupno prijateljsko sožitje, v medsebojno spoštovanje in humano oplajanje, kar je pravzaprav bistvena vloga vsake umetnosti.

Druge pomembnost pa je v tem, da nudi tekmovanju ne-kak prikaz težnj, delovanja, truda in uspehov ter kvaliteten dosežkov pevskih zborov. Kot tako lahko postane važen činitelj v nadaljnjem razvoju zborovskega petja in pobudnik k težnjam ne samo v smislu izvajalskega izpopolnjevanja, temveč prav tako v pogledu približevanja tudi sodobnejšim avtorjem. Kajti že na lanskem, kakor na letošnjem tekmovanju, so se pri poslušalcih živo odrazile tudi moderne pisane skladbe, kar potrjuje dejstvo, da vsako resnično umetniško delo, pristno doživeto in dovršeno izvedeno, prepičito in zaživi v človekovi notranosti, pa čeprav je še tako zapleteno napisano, to je: daleč od sloga in čustvovanja klasičnih del, katerih trajno lepoto seveda ne mislim s tem niti od daleč zmanjšati, temveč smatram, da bi bilo potrebno programe nekoliko dopolniti s sodobno vsebino. Ker pa vsi zbori ne bi bili kos tehnično zahtevnim sodobnim skladbam, bi bilo mogoče dobro za v bodoče razmišljati o kategorijah po tehničnih zmogljivostih zborov, to je: po zahtevnostih programov in ne samo v smislu glasovnih sestav. S tem bi zajeli v nekaj zahtevnostnih stop-

njah veliko širšo mrežo pevskih zborov, ki bi medsebojno tekmovali med zbori približno istih zmogljivosti. Saj se je tako letos in še bolj lani pokazala velika razlika že v sami izbiri programa, da ne govorimo o izvajanju, kar je bilo še toliko bolj očitno pri obveznih pesmih. Zaradi tega je že lani marsikateri zbor spoznal, da ni vredno tekmovati npr. s «Tartiniem» iz Trsta ali «Tomišcem» iz Ljubljane. Posledica? Če prijavljenih je bilo letos manj in končno namesto 19, jih je nastopilo 16, oziroma 13 zborov, če upoštevamo, da so trije (v različnih kategorijah) nastopili po dvakrat.

Slog napovedovanja je bil letos mnogo bolj širok lani; napovedovalec se je omejil na najmanjši, kar je doprineslo k večjemu poudarku resnosti in pomembnosti kulturne prireditve. Pač pa smo letos, pogrešali prevajalca oziroma napovedovalca v slovenskem jeziku in to ne le zaradi pravilnega napovedovanja glasovnih skladb jugoslovanskih avtorjev, temveč že iz spoštovanja do zelo številnih slovenskih poslušalcev in zborov, ki jih je med trinajstimi nastopili kar sedem.

Za bodoča tekmovanja bo potrebno razmišljati tudi o sestavi ocenjevalne komisije oziroma odnosa do tekmovalec. Da pride do težav zaradi odpovedi tega ali onega, je razumljivo, vendar pa ni umestna zamenjava z novim članom, ki je obenem avtor obvezne pesmi na tem konkursu.

Za ohranitev resnosti celotne prireditve bi bilo potrebno v bodoče preprečiti skladbe — podobne imitaciji godbe — ki nimajo nikake umetniške vrednosti, in ki so sicer lahko zelo hvaležne material za razne razigrane zaključne zabave ali v intimno razvedrilo samih pevcev, nikakor pa ne za zaključni večer tekmovanja, tem manj, ker je avtor sedel za mizo ocenjevalne komisije.

Nujno in zelo koristno bi bilo pred nastopom nuditi zborom možnost za kratko 10minutno vajo, da bi se spoznali z načinom prihoda na oder, z odrom samim, postavbo na njem, da pevovalci ugotovijo, kakšen je klavir — tokrat je bil namreč pošteno razglašen — in podobno. Tudi pogoj za nastop na oderu morajo biti vsajskleni s potrebami.

To so pomanjkljivosti, ki organizatorjem pri obliki drugega dela in še ne docela pridobitnih izkušnjah kaj rade uidejo kljub vsej dobri volji in trudu, s katerim pa člani zbora C. A. Seghizzi očitno niso štedili.

Tekmovanje samo pa je pokazalo tri dve poglobitvi značilnosti: po programu kakor tudi po kvaliteti izvajanja ni bila dosežena lankoletna raven, kakršno sta pokazala zbora «Tartini» in «Tomišci»; povprečje pa je v izvajalski kvaliteti boljše od lanskega, ker se je raven nekaterih zborov dvignila.

Najboljši zbor na tem tekmovanju je bil letos v kategoriji moških zborov — Komorni moški zbor iz Celja pod vodstvom Ego Kuneja, ki je svoj višek pokazal v Gallusovi «Laus et perennis gloria». K izrednemu doživetju pri tej skladbi, ki je užitkovala kljub enostavnemu in navidezno neprizadežnemu oblikovanju nazorno in prepričljivo, ni nič manj pripomogla dokajšnja tehnična usposobljenost zbora, kakor dirigentova pronikljivost in kultiviranost pevcev.

Zbor je intonacijsko čist; dosegel je zvočno homogenost tako v skupinah kakor zvočno uravnoteženost v celoti, kar je še posebej prišlo do izraza v dveh zborih, za kakršno postavbo je napisano to delo; odlikujeta ga izredna pevška disciplina in predanost dirigentu, kateremu ni težko razpredati in oblikovati svojih zasnov; občutili smo, da vodi zbor osebnost, ki ji ni nepoznana pevška tehnika in ki je obenem prepričana z muzikalno kulturo in oblikovanjem.

Zbor, ki je vzbudil pozornost pri izvajanju furlanskih pesmi, je «Antonia Illersberg» iz Trsta, ki ga vodi Lucio Gagliardi. Nastopil je tudi v kategoriji moških zborov, kjer je zasedel drugo mesto, vendar je zaslužnejše prvo mesto v izvajanju folklorne. Zdi se mi, da bi bilo v tem težko najti enakega tekmeča; tako po plastičnem oblikovanju kakor po glasovni homogenosti in dinamičnem njansiranju, zlasti v razsežnosti od pp do mf in po prepričevalnem učinkovanju mu gre zares mesto izrednega interpretatorja te vrste zborovske glasbe. Izredno lepo so pevali «Sul bal di Verzegnas» Claudia Nollanija in «III. Gotis di rosades» C. A. Seghizzija.

Prvo mesto med mešanimi zbori je ocenjevalna komisija prisodila Komornemu zboru iz Sent Vida na Glini s Koroskega. Toda čim bolj razmišljam in si prizadevam spoznati, po kakšnih kriterijih se je komisija ravnala pri tem odločitvi glede na to, kar nam je ta zbor nudil in pokazal. Zde dejstvo, da smo zvečeli za spremembo programa tik pred nastopom, ni v skladu s pravilnikom razpisa tekmovanja; v Gallusovi «Ecce quomodo» je bila nedopustna napaka, ki ni bila lapsus, ki se ob takih priložnostih lahko pripeti tudi najboljšemu zboru, kajti napaka se je ponovila; tretja skladba oziroma druga po svobodni izbiri ni bila niti tehnično dovolj izdelana niti muzikalno dognana. Na sklepni prireditvi je sicer ta zbor bolj boljši, vendar ni mogoče iti mimo dejstva, da morajo veljati za vse enaki pogoji in enaki krite-

ria. Pač pa smo na večernem nastopu bili priča toplemu izvajanju narodnih pesmi, ki jih je ta zbor oblikoval ob lepi glasovni ubranosti, preprostosti in prirodnosti. Zbor je vodil Norbert Arner.

Zboru «Jacobus Gallus» iz Trsta so dodelili drugo mesto; svoj uspeh dolguje dirigentu Ubaldu Vrabcu. Le-ta je vložil že mnogo truda in znanja pri številnih pevcih, ki so za zbor zapustili, da se je zmanjšal na najmanj možno število, ki komaj dovoljuje izvajanje Gallusovih del, kakor je njegov «Misereatur» in tudi Ukmarjeva «Zoga», da naj izvedejo dovolj nazorno in prepričljivo. Edino inteligentnost pevcev in pa znanje, globota vera v umetnost ter glasbena kultiviranost dirigenta so lahko v nadomestilo malostevnosti in neprofesionalni glasovni sestavi, pripomočki do potrebne glasovne uravnovešenosti in sploh pogovora za gradnjo in muziciranje.

Med ostalimi mešanimi zbori nam omenim zbor S. Ignacija iz Gorice, ki razpolaga z lepimi tenorji in alti ter glede na mladost s kar zvenečimi basi; mestoma je bil zbor glasovno lepo zlit in posamezne skupine dovolj homogene. To priča o vztrajnem dirigentovem delu, Zbor je po muzikalni strani napredoval, kar lahko trdimo tudi za zbor «Lojze Bratuz», ki ga je vodil isti dirigent — Stanislav Jeričko.

Smiselno dinamično diferenciranje je odlikovalo zbor «Santa Maria Maggiora» iz Trsta; plastično in prepričljivo je podal dirigent Giorgio Cecchini «La croce monumentale» di Bleggio Terenzia Zardinia.

Solidno sta nastopila slovenska zbora s Koroskega: «Jacobus Gallus-Petelin» iz Celovca, ki ga vodi Franc Cigan in pa mešani zbor iz Obira, ki ga vodi Tomaž Holmar. Pela sta preprosto in toplo.

Med moškimi zbori sta viden napredek pokazala «Lipa» iz Ajdovščine pod vodstvom Klavdia Koloinija ter zbor Prosek-Kontovel pod vodstvom Ignacija Ota. Zbor iz Ajdovščine je v lepem dinamičnem razlikovanju, z občutjem za odgovarjajočo odtehtanost v stopnjevanju in gradnji lirčne «Večerni Ave» Antona Forsterja podal o sebi lepo sprječevalo dela in dosežkov v pogledu izraznih zmogljivosti. Pravo nasprotje je bila z vsem ritmičnim in koloritnim bleiskom, tako rekoč v eni sapi, zajeta Jakova Gotovec «Momečeto bez gumčeto». Za svoje oblikovanje bi zaslužili boljše od 4. mesta, čeprav je med tenorji prišlo ob koncu skladbe do tehničnega spodrsilaja, ki pa ga je muzikalni koncept celotne izvedbe zanesel. Zbor s Proseka-Kontovela je najboljši izvedel pesem «Devina», katere avtor je zborov dirigent. Ta skladba nas je zlasti v svoji drugi polovici, tako po svoji vrednosti in pričaranem razpoloženju kakor po interpretaciji zbora, osvojila in nam nudila lepo doživljeno ter utrdila prepričanje, da bi se zbor lahko lotil zahtevnejših skladb.

Moški zbor «Ermes Grion» iz Tržiča se je pod vodstvom Alda Poličardija predstavil kot solidna in upeta skupina — zbor, ki goji tudi furlansko pesem. Je to disciplinirana pevška enota, intonacijsko čista in razen v fortissimo glasovno lepo zlit. Svojo vrednost je zbor potrdil predvsem s skladbo F. Poulencja «Due piccole preghiere di San Francesco d'Assisi» in furlanskimi pesmimi.

Kljub pomanjkljivosti, ki sem jih omenil, pomembnost tega tekmovanja ostane nezmanjšana. Pri vsem trm moramo izraziti priznanje plemeniti zamisli inicijatorja — zbora «C. A. Seghizzi», ki je s svojim elanom in požrtvovalnim delom uspel že drugič organizirati srečanje pevskih družin iz treh sosednjih obmejnih pokrajin, kar bo vsekakor pripomoglo k nadaljnji medsebojni kulturni ploditvi in sodelovanju.

IVAN SILIC

Kostanjevica. Samostanska cerkev. Leseni opazi podpirajo skelet križno obokane ladje.

(Foto M. Butala.)

ka za poezijo, ki je skrita v materialu. Iz komaj nasilnega organiziranja izraznih možnosti same gnote nastajajo prve predstave še neopredmetnih podob.

Najčistejša in najdoslednejša v tem razvoju, skoraj podrejena imenitni moči in rasti lepa sta Kanadčan Robert Roussil in Izraelcel Eloul Koso. Posebno Roussil bi lahko dal svoj, z močno vertikalo poudarjen čisto vegetativni plastiki magični simbolni pomen, če se ne bi tako sčela prepustil materialu. Izraelcel Koso je v svoji enostavnosti in purizmu močnejši, bolj izrazit.

Zanimiva je formalna podobnost dveh Slovencev: Petra Cerneta in Staneta Jarma. Jarm je v svojih treh figurah bolj rafiniran, čistejši, samozavesten ob skoraj togem iskanju Petra Cerneta.

Med ostalimi Jugoslavlani je najbolj izrazit naivec Petar Smajić z dvema opisnima monumentalnima figurama: Kmet in Kmetica. Ob njem zbledi neznanjci: Džamonja in Hadži Boškovič ostane znan, preizkušen poskus kombinacije dveh materialov: lesa in železa ali natančneje, žebeljev.

Vladimir Prečlik je mlad Čeh, zastopnik pop-art, se pravi antikoforist, antiformalist, zmešana duša. Njegova temna plastika pred vhodom v kostanjevski samostan je izredno lepa tako v proporcijah kot v občutku nečesa novega in svežega, še ne dopolnjene, pa tudi v skrbni obrtniški obdelavi detajlov.

Japonec Tanaka je monumentalen, trdno oprt na tradicijo svoje zemlje in na brezmejno fantazijo, ki ne zgubi svoje intenzivnosti do konca delovnega procesa, medtem ko je Indijec

Chaudhuri ves ujet v prostorsko vizualnost svoje subtilno obdelane plastike: fluidna forma lesa se spaja z zrakom, ne trdo in nasilno postavljena vanj.

Med na široko in neurejeno razkropljenimi plastikami stoji izredno močno ugašeno portal.

TATJANA URŠIČ

(Nadaljevanje na 10. strani)

Komorni zbor iz Celja pod vodstvom prof. Ego Kuneja je tudi nastopil na mednarodnem tekmovanju v Gorici

MNOGE ŽIVALI SKRBIJO
ZA «HUDE ČASE»

Živali si pripravljajo

na razne načine zimsko zalogo hrane

Med pticami so redke, ki skrbijo za zimo - Najbolj skrbni so hrčki, bobri, veverice, poljske miši - Svojevrsna je «jedilna shramba» mravlje-medicarice - Samice grobarjev ležejo jajčeca v mrhovino, najezdnikov pa celo v žive gostitelje

Zima je pravzaprav za vsa živa bitja najhujši letni čas. Kdor hoče zimsko meseco preživeti, se mora nanje prav temeljito pripraviti. Posebno živali, ki žive v naravi, so navezane same nase in si morajo zagotoviti tudi same pomagala. Nekateri, zlasti ptice, se preselijo v kraje, kjer ni mraza in imajo dovolj hrane. Drugi pa se v zimskih mesecih

skrijo v varen kraj in zimo preživijo. Vendar pa vsem ni dano, da bi tako mogli prebiti ta najhujši letni čas. Zato je v njih naravi, da si je seni oskrbijo hrane, ki jo spravijo na varnem kraju, in ki jim pomaga prebiti zimski čas. Kako močno je pri nekaterih živalih razvit čut za varčevanje, kaže za primer, ki ga lahko opazujemo pri psu.

Ta žival je že od davna udomaćena in ji ni treba skrbeti za «svakdanji kruh». To skrb je prevzel zanj njegov gospodar. In vendar se pogosto dogaja, da nese pes, ki se je navedel, kost, katerega mu je ostala, v kak skrit kraj blizu domače hiše, in jo skrbno zakoplje. «Za hude čase». Podobno ravna tudi lisica, ki pa je, seveda bolj upravičena do takega početja kot pes.

Med pticami pa so prav redke, ki imajo razvit čut za varčevanje. Med temi izjemami je v naših krajih srakoper. Ta spremeni trnov grm, na katerem se najpogosteje muči, v pravcato kašo, jedilno shrambo. Na vsak trn natakne bodisi kobilice, hroščke, gosenci in podobne živalice. In dokler ta njegova zaloga traja, mu ni mar lov. Sele ko je vse pospravil, se spet odpravi po okolici za plenom.

Medicirke so posebna vrsta mravelj, ki žive v ameriških stepah v Mehiki, Teksasu in Coloradu. Te medicirke pa imajo svojevrsen način konzerviranja hrane za zimo. Za tisti čas si pripravijo obilno zalogo sladkega soka — medu. A tega soka ne spravljajo v shrambo, kot počenja to druge živali. V ta namen jim služijo njih delavke. Te delavke si jeseni napolnijo gošče s to sladko tekočino in taki meri, da jim od tega nabrekne tako, da postane kot grozdna jagoda. Tudi zadek se ji močno zaokrogli. Tako spitate delavke se zaradi svoje obilnosti ne morejo gibati. Kot otrple nepremično zdijo na stropu mravljišča. Nekaj te zaloge medu sicer porabijo tudi zase, vendar pa je največ porabijo druge mravlje. Ko se začne sušna doba, obiskujejo te žive mehove druge mravlje in jih jamejo božati s tipalkami. Posledica tega božanja je, da se podedi iz gošče delavke kapljica sladkega soka. To so seveda s tem zadovoljne, saj se na ta način polegoma iznebijo svojega bremena.

Pred kratkim je prišla v Rim slavna filmska igralka Ingrid Bergman, ki jo je pričakala na letališču Fiumicino njena hči Pia, kot vidimo na sliki.

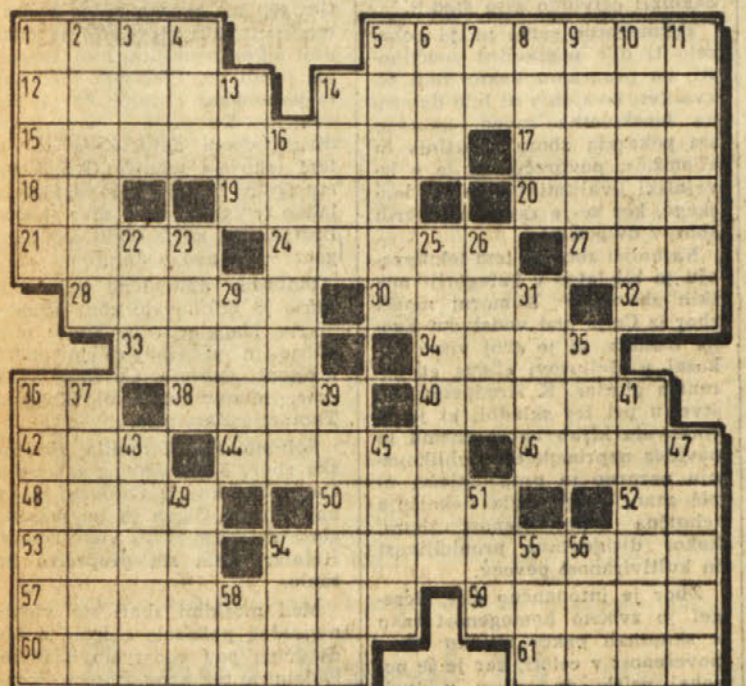
Priletijo tja. Kar cela truma se jih zbere tam. In potem jamejo družno izpiskopavati tla pod truplom. To počenja to pod dolgo, da se pogrezne v zemljo. Potem ga zagrebajo. Nato zležejo njih samice jajčeca v zakopano truplo. Ličinke, ki se izležejo iz jajčeca, imajo s tem hrano zagotovljeno. So pa tudi žuželke, ki po

iščejo za svoj zarod živega gostitelja. Med temi so najbolj znani najezdniki. Samice najezdnikov zabadajo svoje leglo v bubo, ličinke in celo v jajčeca drugih žuželk in ležejo vanje jajčeca. Ko se iz njih izležejo jajčeca, postanejo zajedavci svojih gostiteljev. Spočetka se ličinke hranijo le s toščo in limfo, da ne bi gostitelj prehitro poginil. Potem pa se v njem tudi zabubijo. Nekateri samice najezdnikov nič ne izbira svojih žrtev. Druge pa so bolj izbirične, in iščejo samo določeno vrsto žuželk. Samica črna najezdnika išče posebno ličinke rogovinov, kapusovega gosencičarja pa gošenico kapusovega belina. Vanjo izleže kar do sto jajčec. Samica sprastega najezdnika leže jajčeca v gosenco borovega pelca. Najezdnikov je okoli 16.000 vrst.

Iz tega bežnega opisa vidimo, da poskrbijo različne živali na različne načine, da bi preživele trde zimske mesece.

S. A.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. zunanji minister ZDA, 5. slovenska pokrajina, 12. najpomembnejši sodobni angleški pesnik (Thomas Stearns), 14. pripadnik južnoafriškega plemena, 15. močna starosavska mestna država v severni Afriki, 17. dvorana za predvajanje filmov, 18. številka, 19. jugoslovanska tovarna bojištev, 20. ime armenskega kralja, 21. inteligentni poskus, 24. najvišja zmag pri tarok, 27. mesec pri Opaliji, 28. francoska fizika, zakonca, ki sta ciklirala radij, 30. izguba sleherne upanja, 32. veznik, 33. del psevdonima največjega ameriškega humorističnega pisatelja, 34. kjeviski knez, 35. začetnici slovenskega pisatelja («Alamuta»), 38. znameniti angleški interpret Shakespeara (Edmond, 1787-1833), 40. plan, 42. skrajšano ameriško moško ime, 44. angleški slikar in grafik, 46. veletoč na Pirenejskem polotoku, 48. koralni otok v Tihomorskem otočju, 50. telesna poškodba, 52. znižana glasbena nota, 53. fizična enota za pritisk, 54. najvišji vrh v Alpah, 57. italijanski skladatelj (Domenico), 59. glavna telesna žila utripalnice, 60. napad na politično osebnost, 61. reka v Posarju.

NAVPIČNO: 1. teniški rekvizit, 2. konjenik s sulico, 3. mlečni izdelek, 4. geometrijski pojem, 5. gibalo, 6. tuje žen-

GLOBALCI SO PRAVI MOJSTRI V VARČEVANJU

Ljubka veverica, ki po naših gozdovih skaklja od veje do veje, ni tako lahkomišelnica, kot bi človek po njenem obnašanju sodil. Nasprotno. Prav resno poskrbi za zimo. Poišče si najprej pripravno duplino v debli in vanjo nanosi žira, želoda, lešnikov in podobnih sadežev. Včasih nabere toliko no zalogo, da ji ne zmanjka hrane niti do pozne spomladi.

V žitornih krajih, zlasti na Ogrskem in tudi v zahodni Aziji živi stepna podgana, ki nanosi v svoj podzemeljski rov cele kups žitnih klasov, ki jih zelo spretno odgrizne od stebelca. Ponekod koristijo te njene žitne zaloge revežem, ki njena skladišča poiščejo in žive odnajo domov, da se tako sami preživijo čez zimo.

Podobna usoda doleti tudi žitno zalogo, ki si jo pripravijo hrčki. Ti po navadi tudi več naberejo kot podgane ali poljske miši. In tudi bolj izbrano. Saj hrčki spravljajo v svojo shrambo samo čisto zrnje in ne celo klasje kot podgane.

Zanimiva je tudi «zimski shramba», ki si jo pripravi sibirski voluharica. Ta pa ne spravljaja zrnja, temveč korenine. Da jih laže spravi in ne sme, jih prav na drobno zgrizla. Znosil jih v podzemeljske rove, ki neredko obsegajo tudi po več prostorov. Zaloga korenin sibirski voluharice čisto tehta tudi do 18 kilogramov.

MRAVLJINCA SHRAMBA

Nekateri žuželke so že dobro znane po svoji delavnosti in pridnosti pri nabiranju hrane. Med te štejemo posebno čebele in mravlje. Čebele vse leto neutrudno letajo od cveta do cveta in nabirajo sladki sok, ki ga potem spravljajo v

Rešitev iz prejšnje številke: NIRVANA

Mrve in drobiž

★ SLONOVI ZREZKI

To pa niso zrezki za slone, marveč zrezki iz slonovega mesa. Take zrezke pripravljajo v neki veliki restavraciji v Hollywoodu. Na lepaku, ki so ga izobesili v izlozbi pa je o teh zrezkih napisano takole: «Zrezki iz slonjega mesa. Najmanjše naročilo 20 zrezkov. Ne moremo zrezati celega slona za eno samo poročilo.» Torej, kdor se čuti, da bi mogel pospraviti tolikšno množino slonjega mesa, naj kar naroči.

★ ZAHTEVE ŠOFERK

Morda je bilo še pred nekaj leti bolj narekno videti žensko za volanom, a danes to vsekakor ni več. Spada pač tudi to v enakopravnost med moškimi in ženskami. Sicer pa je dosežanje praksa pokazala, da ženske prav nič ne zaostajajo za moškimi. Nasprotno! Seveda so med obojimi neke razlike, vendar pa ne v načinu vožnje niti znanju. Razlike so v konstituciji. A avtomobili niso prilagojeni posebnosti ženskega telesa, oblačila ipd. Zategadelj je nedavno nastavilo društvo avtomobilistk v Milanu posebno resolucijo na konstruktorje avtomobilov, v kateri milanske šoferke zahtevajo naslednje: 1. Vrtiljke sedež, ki omogočajo ženskam stopanje iz avta, ne da bi pri tem kazale noge. 2. Ročne zavori, ki ne terjajo tolikšne moči kot do sedaj. 3. Pedali, prilagojeni visokim petam. 4. Lažje menjavanje pnevmatik. 5. Pripravljen način kontroiranja olja, da se ne bi pri tem umazali kot do sedaj. Brez dvoma bodo morale tovarne avtomobilov kar resno upoštevati te zahteve tako številnega dela uporabnikov njih izdelkov.

★ DRAGE SLUŽKINJE

Dandanes je zelo težko najti žensko, ki bi bila pripravljena prevzeti službo gospodinske pomočnice. In to ne samo pri nas, temveč skoraj povsod po svetu. Ako pa se komu vendarle posreči najti tako žensko, jo mora mastno plačati. Tudi v New Yorku se glede tega pritožujejo gospodinjje. Izračunali so, da stane tam služkinja okoli 15 dolarjev na dan, kar je približno 9.000 lir.

★ «GOVOREČA» TEHTNICA

V veliki čakalnici na letališču v škotskem mestu Prestwich imajo avtomatično tehtnico za tehtanje oseb. «85 kilogramov! Predebeli ste!» se je oglasilo iz te čudne tehtnice onl dan, ko je stopila nanjo deklica, ki je bila sicer mlada, a nekoliko obilnejša. «Naslednji, naslednji!» je monotonno ponavljal glas iz tehtnice. Po kratkem oklevanju se je odločil neki gospod, stopil na tehtnico in vrgel v spranjo novce. Brž se je oglasilo: «Ste predebeli. Vaša dieta je napačna...!» Mož je kar obstal, nato pa se je ozrl okrog, stopil s tehtnice in se je izgubil med množico. Na njem je stopila na to čudno tehtnico zajetna ženska. «Natančno 85 kilogramov!» ženska je kar zastal dih. Vsa kri ji je planila v obraz. A brž zatem je na vso moč brcnila tehtnico in jezno vzkliznila: «Nesramna lažljivka!» in vsa divja odšla skozi radovedno množico, ki se je vtem zbrala tam okrog. V bližnjem uradu, ki ga je ločila od čakalnice velika šipa, pa se je od smeha kar zviljal pilot Hugh Armstrong. Kajti njegov je bil glas, ki ga je bilo slišati iz tehtnice. Vgradi je namreč v tehtnico poseben zvočnik in se zabaval s tem, da je ježil ljudi, ko jim je nalašč navajal napačne podatke o njih teži.

★ TUDI ENAKOPRAVNOST

23-letni George Morse iz Stocktona v Kaliforniji ima ljubo in «pohleven» ženico. Kot v slehernem zakonu, je tudi v njunem prišlo do prepira. Morda celo večkrat. Ne morda, zagotovo! No, zadnji njun spor pa se je vrnil pred sodiščem. Prišlo je do poravnave. Zakonca sta se vrnila domov v največji slogi in harmoniji. George je, kot pametnejši, popustil. Pred sodnikom je svedečo objubil, da bo vse svoje imetje prepisal na svojo ženo, da bo delal čevno najmanj osem ur, da bo svojo plačo, neokrnjeno, se tisti dan izročil svoji ženi, da bo vodenje denarnih družinskih zadev popolnoma prepustil njej in da svoje nočne zakonske družice ne bo nikoli pustil same. Samozavesten mož, tale George, ni kaj reči!

★ ZOPET V MODI LJUBEZENSKI NAPOJI

Ameriški lekarnar (rekli bi mu raje drogerist) Irving Morse ima svojo prodajalno na slavni in zelo prometni Tretji cesti v New-Yorku. V izložbenih oknih so vedno razstavljene škatlice rožnate blede barve, ki vsebujejo, kot pravi napis na njih, «zelo učinkovit ljubezenski napoj». Gospod Morse zasluži s tem napojem na stotine dolarjev vsak teden. Največ prodaja teh škatlic ljudem iz znanega aredika intelektualcev, filmskih in gledaliških igralcev in bohemov vseh vrst («Greenwich Village»). Ti ljudje nimajo časa za dvorjenje ter uporabljajo zato zelo pogostoma napoj. Lekarnar je rekel, da ne gre za kako vulgarno mamilo, kot bi hotel kdo podtakniti, marveč za pravo zmletko korenin, ki so jo že uporabljali pred mnogimi stoletji in ki je zelo učinkovita. Korenina je pravi magnet, ki ga uporabljajo vsi tisti, ki želijo, da se zaljubijo vanje lepa dekleta.

KURIR

TOPLO JIMA JE BILO PRI SROV, KO STA SE ZAVEDELA, DA DELATA OBA ZA ISTO STVAR...

IZOBAJALCI SO ŠLI TIK NJI - JU VENDAR JU NISO OPAZILI...

GLEJ! TOME PRINAJA DA, ŽE PRINAJA

VIDIM, DA JA SEM. ŽAL SEM SE ŽE, DA BI SE TE MAJDA NE BO NAŠLA. BREČNO Sicer bi ti lahko SLABA IZHAZAL. PREDLA.

TO NE JE BIVETU RAZLOŽIL ZADEVO...

KAJ PA BO Z OSTA-LIMI...?

JE ODHVAJAL SE TI MUŠI?? BINE...

HOROSKOP

Veljaven od 6. do 12. decembra

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Pravo bo do manjših preporov zaradi ljubosumnosti in nerazumevanja. Bodite malce diplomatski nasproti ljubljnim osebam ter brzdajte svoje zaletelost. V srečanju s prijatelji boste doživeli nekaj novega. Na delu ne odlašajte tega, kar lahko storite takoj.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Izkoristite ta teden, da pojasnite nesporazume ter da s ljubljeno osebo pripravite skupne načrte. Neka notranja napetost utegne slabo vplivati na družbene in prijateljske odnose. Na delu se vam ni treba mčesarjati, če ne boste preveč živčni.

DVOJČKA (od 21. 5. do 21. 6.) V družbi s ljubljeno osebo boste morali izpolniti številne obveznosti. Okrog sebe boste imeli prisrčne ljudi, ki vam bodo hoteli na vsak način pomagati. Družbeno življenje bo zelo razgibano. Na delu se lotite vsega z veliko vnemo.

RAK (od 22. 6. do 21. 7.) Srečno življenje utegne biti izvirno, če vas ne bo odtegnilo vsakdanje rutine. Poskusite vzpostaviti popolno soglasje z dragimi osebami ter najti v njih samo pozitivne plati. Doma se ne preprijate zaradi vaše malenkosti.

LEV (od 22. 7. do 21. 8.) Zasebno življenje bo nekam zmedenost. Srečali se boste s simpatičnimi ljudmi, toda utegnute nastati nesporazumi. Pazite, da ne boste trošili preveč denarja za oblepjanje doma. Dela boste imeli mnogo in vse ne bo gladko potekalo.

DEVICA (od 22. 8. do 21. 9.) Skupek vplivov bo pripomagal k temu, da boste imeli zelo prijetne sestanke. Neki daljni prijatelj vam bo poslal zelo prijetne vesti; čaka pa vas tudi nenaden obisk, ki vas bo zelo razveselil. Skupaj s prijatelji boste doživeli zelo razgiban konec tedna.

TEHTNICA (od 22. 9. do 21. 10.) Iz raznih vzrokov boste navezali zadovoljive srčne stike. Neka draga oseba vam bo nekaj povedala, kar vas bo precej užalilo. V družini ne razpravljajte preveč o raznih zadevah, kar utegnute nastati nesporazumi in spori.

SKORPIJON (od 22. 10. do 21. 11.) Zelo boste podletni nasproti ljubljnim osebam, ki kakor tudi nasproti drugim osebam, ki vam ugaajo. Okrog sebe boste imeli vedno mnogo ljudi, saj bodo obiskali pogosti. Vsa dela opravite natančno in jasno, saj ste za to docela sposobni.

STRELEC (od 22. 11. do 21. 12.) V ljubezensko življenje pod dobrim znamenjem, boste željivi in zadovoljni. Sami pa boste vedeli, kako naj bi se obnašali, zaradi česar bodo vaši odnosi z dragimi osebami napeti. Vaši prijatelji vas bodo z neko stvarjo prijetno iznenadili.

KOZOROG (od 22. 12. do 21. 1.) Iz raznih razlogov bo vaš čustveni položaj zelo zanimiv in celo napet, čeprav se boste preveč odtegnili ljudem, ki vas imajo radi. Imate možnost, da precej ogledate svoj dom in izboljšate svoj družbeni položaj. V družini bo vladalo soglasje.

VODNAR (od 22. 1. do 21. 2.) Zaradi nekih vplivov bodo vaša ljubezenska srečanja naletela na ovire. Bodite manj kritični in nezaupljivi. Če boste morali razpravljati v družini o gospodarskih ali gospodinskih zadevah, bodite bolj spravljivi in taktični.

RIBI (od 22. 2. do 21. 3.) Ljubezen je pod ugodnim vplivom. Skušajte čim bolj zabavati ljubljeno osebo. S prijatelji pripravite kak prijeten večer in bodite sploh bolj družabni. Spoznali boste nove zanimive ljudi, zlasti tujce. Na delu se ne predajajte malodušju.

S sinočnje otvoritve novega Kulturnega doma

Pomnoženi orkester Glasbene Matice in pomnoženi pevski zbor «Jacobus Gallus» med izvajanjem Vrahčeve kantate Punt

Pomnoženi orkester Glasbene Matice in moški zbor PD «Prosek Kontovel» med izvajanjem Merkujeve kantate Eno besedo

Univ. prof. ing. arch. Edo Mihevc, dr. Libero Mazza, dr. Doro de Rinaldini in dr. Tončič

Pogled na del povabljenih gostov: dr. L. Mazza, dr. F. Tončič s soprogo, dr. M. Franzil, posl. Corrado Belci, dr. Delise

Med govorom dr. Franeta Tončiča

Gen. konzul SFRJ Rudi Janhuba v razgovoru z vladnim komisarjem dr. L. Mazzo

Dr. L. Mazza, dr. M. Franzil, gen. konzul R. Janhuba in dr. Tončič

Med govorom dr. Libera Mazza

☆

Avrelij Lukežič je opremil pritlični del o-krepčevalnice v tretjem nadstropju z umetniškimi dekorativnimi panelkami. (Ostale posnetke umetniških dekoracij glej na str. 6!)

☆

Delavci, ki so bili udeleženi pri gradnji Kulturnega doma, med tradicionalnim predsinočnim «likofom» v znani šentjakovski gostilni «Jadrans»

Univ. prof. ing. arch. Edo Mihevc, projektant Kulturnega doma v Ul. Petronio, je izdelal vse načrte brezplačno ob asistenci ing. arch. Olge Rusanove in ing. arch. Borisa Rozmana ter s tehničnim sodelovanjem številnih študentov arhitekture na ljubljanski univerzi. Projektant, ki je Tržačan po rodu, je vseh 8 let graditve osebno nadzoroval vsako podrobnost v novem domu

Boris Race, gradbenik, predstojnik gradbenega podjetja «K. Ban in drugo», kateremu je gradnjo poverila lastnica doma delniška družba «Dom», je v vseh teh letih, tudi kot član Odbora za zgraditev Kulturnega doma in v zadnjih letih kot predsednik SKGZ, poizkušal voditi vsa gradbena dela in skrbel za vrsto vzporednih dejavnosti. Za dela pri gradnji je podjetje imenovalo ing. Adolfa Močnika, gradbeni delovodja pa je bil vseh 8 let in pol Ernest Petaros

Skupina najuglednejših tržaških arhitektov, ki so si včeraj v spremstvu projektanta ing. arch. Mihevca in skupno s predstavniki tiska, ogledali Kulturni dom

Kot znano so za zgraditev Kulturnega doma v Ul. Petronio prispevali tudi Slovenci v Italiji, slovenski izseljenci v ZDA in drugod ter seveda Slovenci v matični deželi in Jugoslovani vseh jugoslovanskih republik, v okviru nabiralne akcije v letih 1951 do 1954. Sredstva, nabrana med Slovenci v Italiji in v ZDA je Odbor za zgraditev Kulturnega doma porabil za nakup vseh lesencev v domu, od katerih je glavni nad glavni stopniščem izrecno dar ameriških Slovencev, ter izplačal honorarje slovenskim tržaškim umetnikom Černigoju, Spacalu, Cesarju, Lukežiču in Palčiču za njihove umetniške dekorativne stvaritve, ki jih vidite na spodnjih slikah že nameščene v raznih prostorih Kulturnega doma v Ul. Petronio. S sredstvi, ki so bila nabrana v Jugoslaviji, pa so bila dobavljena vsa dela iz naravnega kamna, dekorativne pečnice za oblogo, tlaki iz vinil — azbesta, ladijski pod odra in orkestra, lesene obloge in oprema, tapetniska dela s preprogami, dekorativno blago in tkanino, kovinsko pohištvo in svetila, oprema odra in aluminijasti deli. Prispevke v Jugoslaviji je zbiral poseben odbor pod predsedstvom Ivana Regenta. Podobnemu amerškemu odboru je predsedoval Mihael Lah, tržaškemu pa dr. Jože Dekleva.

AVGUST ČERNIGOJ

LOJZE SPACAL

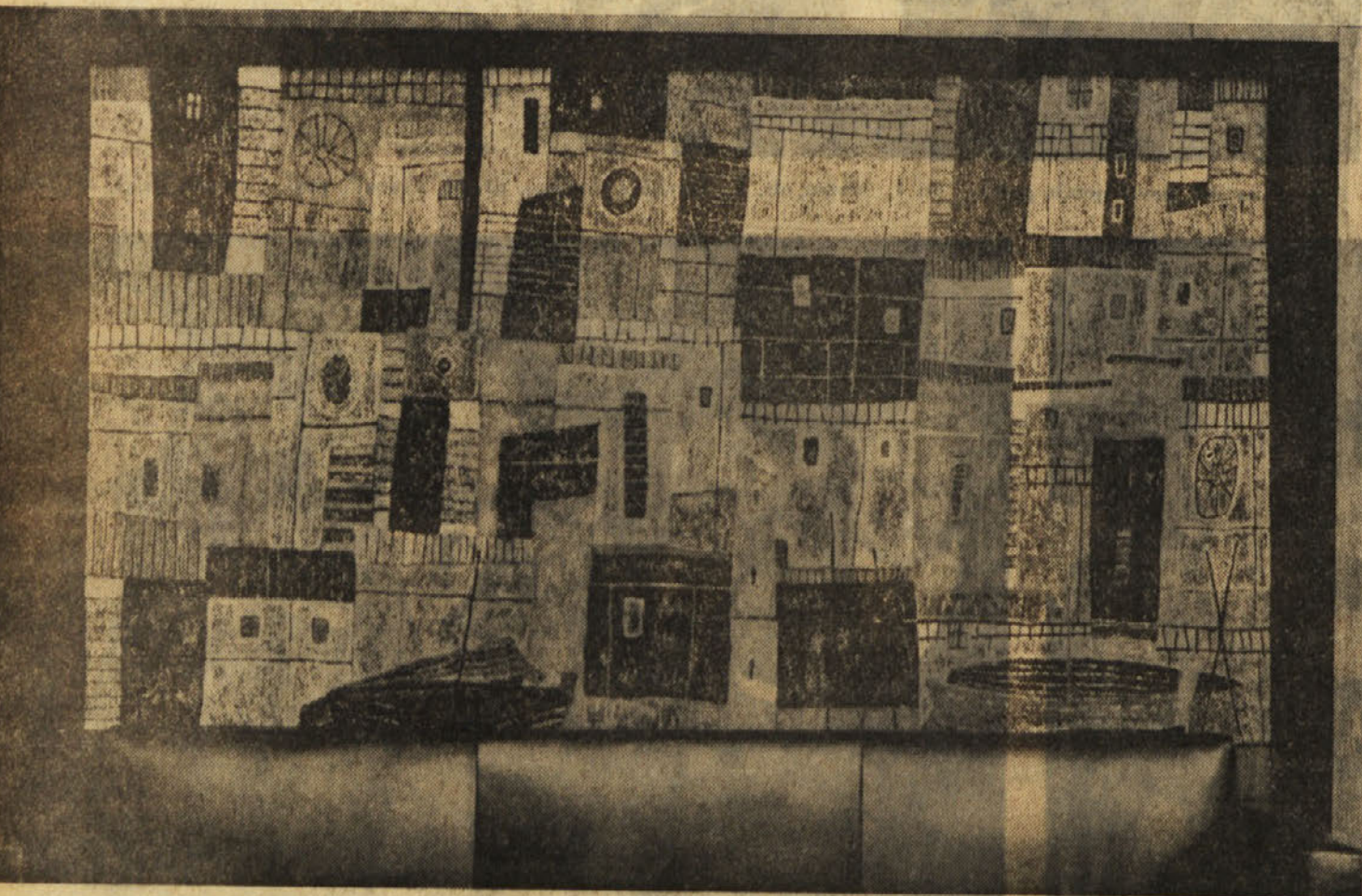
JOŽE CESAR

AVRELIJ LUKEŽIČ

KLAVDIJ PALČIČ

V nizi foyerja v parterju je obešen gobelin, izdelan po umetniškem osnutku prof. Lojzeta Spacala. Gobelin je izdelalo specializirano podjetje v Novem Sadu

Jože Cesar je za gornji del okrepčevalnice izdelal obsežno dekorativno panelko v barvah s teaterskimi motivi

Severna stena male dvorane v tretjem nadstropju in južna stena sta okrašeni z umetniškimi intarzijami prof. Avgusta Černigoja, ki ponazarjajo življenje in delo slovenskih ljudi na Tržaškem

Tržaški arhitekti in novinarji med včerajšnjim ogledom Kulturnega doma v Ul. Petronio

Naših krajev

T E D E N

Volitvi izidi so se vedno predmet političnih razprav v okviru pesaničnih strank, predvsem kar zadeva sestavo pokrajinskih in občinskih odborov v okoliških občinah. Medtem ko demokristjani pritisnijo na to, da bi povsod, kjer so za to dani pogoji, prišlo do sestave sredinsko-levičarskih odborov, pri čemer računajo se posebej na to, da bi dobili v svoje roke devinsko-nabrežinsko občino, pa so se socialisti na svojih sekulskih skupščinah izrekli za ohranitev sedanjih večih v občinskih odborih. V praksi to pomeni, da so se za okoliške občine izrekli za nadaljevanje sodelovanja s komunisti, da se v tej občini ohranijo napredne oziroma slovenske uprave. Vodstvo PSDI na je na sestanku tržaške federacije poudarilo, da je za nadaljevanje izvajanja obveznosti, ki jih sprejela stranka vladne, t.j. sredinsko-levičarske koalicije.

V zvezi z volitvami je izdala svojo resolucijo tudi LSS, v kateri izraza zadovoljstvo s doseženim uspehom in se zahvaljuje svojim volivcem.

Tržaški občinski svet se je sestel v ponedeljek, ki je začel razpravo o ukrepih za rešitev krize v pristanišču na osnovi resolucije, ki so jih predložile ločeno KPI in stranke levega centra. Poleg tega je občinski svet tudi zabil, naj Anežat se napreduje k razdaljevanju električne energije.

V tokrat se na prefekturi sestala komisija za Trst, ki je končala proučevanje predlogov vladnega gen. komisarja glede razdelitve sredstev iz sklada za Trst v višini 4 milijarde 850 milijonov lir. Komisija je na ta predlog izrekli svoj pri-
stavek.

Deželni organi so tudi v tem tednu nadaljevali s svojim delom. V ponedeljek je dr. Berzanti po radiu orisal delovno delo deželne uprave v preteklih letih in pri tem poudaril, da je treba izdati norme o uveljavljanju deželne statuta. V tokrat je deželna komisija za javna dela, urbanistiko, prevoze in turizem zavrnila vloženo željo dežele, predložiti deželni zakon, ki bi določil, da se vsi predmeti, ki so v lasti države, morajo biti v lasti države. V tokrat je deželna komisija za javna dela, urbanistiko, prevoze in turizem zavrnila vloženo željo dežele, predložiti deželni zakon, ki bi določil, da se vsi predmeti, ki so v lasti države, morajo biti v lasti države.

Predsednik pokrajinske uprave dr. Delise je poslal protestno brzojavko podjarku Lupulu v zvezi z njegovo izjavo, da so v Trstu ovi pri izpolnjevanju obveznosti v zvezi s centrom za teoretsko fiziko. Tržaško tajništvo KPI pa je obišlo na razpravo o navodih in pri tem v svoji skrajni izjavi opozorilo, da se je treba zavedati, da se pred negativnimi posledicami, ki bi jih navodov utegnil imeti za razvoj turizma ob naših obalah.

Zelo razburkan je bilo v tem tednu sindikalno življenje. Zlasti v zvezi z odpusti v podjetju Crane-Orion, kjer so v petek s pisni napovedali odpoved prvih 60 delavcem. Na te odpuste in na na grožnjo ravnanja, da bo tova, celo zaprlo, so delavci takoj odgovorili s stavko, ki bo trajala do ponedeljka jutraj, vodstvo podjetja pa je imelo brezuspešne razgovore z dr. Mazzo.

V petek sta se skupno sestali tajništvo Nove delavske zbornice CGIL in FIOM in zavrnili stališče do vprašanja ladjedelstva Sv. Marka, kot ga je zavzel deželni odbor. Sindikalni organizaciji sta odločno zavrnili težnjo po ukinitvi ladjedelnice in njeni preureditvi v nekaj arzenal za popravilo ladij. Stavka je bila tudi v podjetjih Torresella in Zippo, medtem ko so železničarji svojo stavko prekinili.

V zvezi z načrtom za visokoskolsko reformo, ki jo je predložil minister Gui, so v stavki tudi slušatelji tržaške univerze. V petek so imeli svojo tradicionalno proslavo tržaški gasilci, ki so v zadnjem letu opravili 121 intervencij in prihranili s svojim nastopom veliko gotovno škodo.

V Slovenskem klubu je v tokrat govoril Boris Race o kulturnem domu, katerega očitno je bila sinodi in o kateri podrobneje poročamo na drugem mestu. Priказal je napredek za obnovitev naših kulturnih domov in za graditve novega doma v Ul. Petronio ter opisal njegove glavne arhitektonske in tehnične značilnosti. Tudi v preteklem tednu je bila v ospredju zanimanja javnosti na Goriškem ostra gospodarska kriza, ki zaskrbljuje ne samo neposredno prizadete delavce in njihove družine, ampak vse prebivalstvo. Položaj je zaostrial izjava vodstva "Cotonicio Tristino", da bodo zapli za mesec dni tekstinu tovarno v Ronkah. Sklepe glede

tovarne v Podgori so potem o-milili, tako da bo zaprta samo en teden od 21. do 27. t. m. Za Ronke pa je ostal nespremenjen. Sindikata CGIL in UIL sta v četrti in petek začela v Ronkah protestno stavko proti temu ukrepu. Zlasti splošna dnevna stavka v petek je popolnoma uspešna. Delavci so u-prizorili povorko po mestu in imeli zborovanje na trgu pred županstvom.

Pod mučnim vtisom gospodarske krize je bila večerja po-poldne v Gorici tudi otvori-tev tradicionalnega Andrejeve-ga sejma. Predstavniki krajev-nih oblasti so odprli medna-rodno filatelistično razstavo, na kateri sodelujejo jugoslovani in Avstriji, razstavo knjige, poljedelskih strojev in razsto-vo domačih vin s pokušinj.

Središče mesta pa so natrpali z različnimi atrakcijami Lina parka, med njimi je tudi cirkus.

Prva prireditelj v okviru An-drejevega sejma je bilo med-narodno tekmovalstvo pevskih zborov, ki ga je goriško pevsko društvo Seghezzi organiziralo v soboto in nedeljo v veliki dvorani UCG v Gorici. Pri-re-ditev je zelo dobro uspešna in je bila zelo velika udeležba ob-činstva, med katerim je bilo posebno mnogo goriških Slo-venov. Zmagali so moški pev-ski zbor "Ellersberg" iz Trsta za furlansko folkloro, komor-ni moški zbor iz Celja v kate-goriji moških zborov in meša-ni zbor iz St. Vida na Koroš-kem v kategoriji mešanih zbor-ov. Mešani zbor J. Gallus iz Trsta je zasedel drugo mesto. Prav dobro so se odrezali tudi drugi slovenski zbori; vseh jih je nastopilo sedem, čeprav iz uradne ocene ni razvidno.

Precejšnje negotovnosti je po-zročila na Goriškem tudi vest, da bodo terminal za naftovod Jadran-Bavarska, zgradili v Zavljah pri Trstu in ne ob us-tju Soče. Na prefekturi je bil se-stanek gospodarskih in dru-gih predstavnikov, kjer so se sporazumeli, a je treba zadevo razčistiti in so v ta namen po-slali trilateralno delegacijo v Rim, da se informira in posre-duje, naj bi obveljal prvotni načrt za terminal pri Trzinu, ob us-tju Soče, čeprav se pred-stavniki Gradača temu protiv-ijo iz turističnih razlogov.

Omenimo naj še, da so imeli v preteklem tednu občinski svet sejo v Dobreduhu, Stev-erjanu in Sovodnjah, kjer so med drugim odobrili tudi pro-račun za leto 1965.

Omenimo naj še, da so imeli v preteklem tednu občinski svet sejo v Dobreduhu, Stev-erjanu in Sovodnjah, kjer so med drugim odobrili tudi pro-račun za leto 1965.

RAZSTAVA VINA IN PRAZNIK V ČAMPORAH (OD DANES DO TORKA)

V Miljskih hribih nimajo skrbi glede prodaje svojega vinskega pridelka

Vzorec vina. Koliko stopinj alkohola?

Danes ob 16. uri bo v pro-storih kulturnega kroška "Al-ma Vivoda" v Camporah otvori-tev razstave domačih vin, ki bo odprta tudi jutri in v tokrat ob 16. do 24. ure. Ob tej pril-i-ki bodo nagradili najboljša vi-na, obenem pa bodo dodelili zlati kolajni tistemu doma-čemu kmetu, ki je s svojim dol-joletnim delom vložil svoj trud in svojo skrb za napredek kme-tijske proizvodnje.

Na tem domačem prazniku bodo seveda točili pristno do-mače vino, za veselje razpola-žen in zabavo pa bo poskrbel orkester in ne bo manjkalo drugih prijetnih presenečenj.

Predvsem moramo pripomi-niti, da ne gre za prvo tovrstno prireditelj v Camporah. Vaški odbor kmetov, ki organizira praznik in razstavo vin z na-grajevanjem vinogradnikov, je dal to pobudo že leta 1947 ob otvoritvi omenjenega kulturne-ga kroška. Iz leta v leto se je praznik vedno bolj uveljavil in privablja vedno več gostov iz okoliških krajev in tudi iz me-sta. Podobne prireditelje imajo vendar v manjšem obsegu, tu

NEKAJ PRIPOMB GLEDE VODNEGA GOSPODARSTVA NA TRŽAŠKEM IN GORIŠKEM

Vode večkrat ne poznajo meja

Za ureditev tega važnega problema je potrebno sodelovanje med državami

Pred dnevi smo poročali, da je bila na deželnem odborništvu za javna dela posvetovalna seja, na kateri so razpravljali o vprašanju vodnega gospodarstva v avtonomni deželi Furlanija-Juljska krajina. Sestanka so se udeležile ugodne osebnosti iz Trsta in videmske pokrajine, ki se ukvarjajo s temi za-davami. Še posebej je treba ome-niti sodelovanje prof. Mosettija, ravnatelja tržaškega geofizikalnega inštituta, ki je znan širši javnosti po nekaterih delih, v katerih je predvsem obravnaval vprašanje vod-nega gospodarstva na Tržaškem ozemlju.

V tem kratkem sestanku se ne bomo spuščali v podrobnejšo ana-lizo vprašanj, ki so jih obravna-vali na posvetovalju. Napravili bi le nekaj pripomb, ki zadevajo ob-lizu vprašanja vodnega gospodar-stva na Tržaškem ozemlju in delo-ma v goriški pokrajini.

Bežen pogled na zemljevid na-še pokrajine nam pove, da so viri voda v deželi vzhajajo v glavnem na tri osnovna zemljepisna pod-ročja. V tržaški pokrajini pride predvsem v poštev naravno kraško zaledje Trsta, za goriško pokrajino vodni sistem Posočja, a za Fur-lanijo deloma ta, a še v večji me-ri področje zapadnih Julijcev in Karnijskih Alp. Medtem ko so pro-blemi Furlanije na tem področju razmeroma preprosti (tu govorimo le o pravnege stališča) pa je po-ložaj vodnega gospodarstva na Go-riškem in na Tržaškem vezan na določene pogoje pravnega zna-čaja. Tu mislimo predvsem na politično razdelitev teh dveh področj med dve državi, se pravi med Italijo in Jugoslavijo. Dobro pa nam je v zanimivem pogovoru izrazil bi-lizni vprašanja priznan vodni stro-kovnjak SR Slovenije prof. Franc Bidovec, ki je dejal, da vode na

splošno ne poznajo meja. Njihovi izviri utegnejo biti v neki določeni državi, a zlivajo se v morja v dru-gih državah. Nujno je torej sode-lovanje med raznimi državami na tem področju, da se uskladijo po-samezni interesi, ki imajo včasih tudi protisloven položaj.

Tako je znano na primer, da sta Avstrija in Jugoslavija osnovali raz-ne mešane komisije, ki urejajo vprašanja na področju Mure in Drave. Zato bi bilo koristno, če bi se podobno sodelovanje pospo-šle tudi na našem področju. Zna-no pa je, da obstajajo na Trža-škem in deloma na Goriškem ter v Spodnji Furlaniji vprašanja, ki jih strokovnjaki še niso razčistili. O tem smo že poročali svoj čas. Medtem ko so pred dvema leti čas, ki je bil namenjen tritritu v No-tranško Reko ugotovili, da dobiva Timav večji del svojih vodnih ko-lon iz Posočja, obstajajo pa še

razna nesoglasja, ki se tičejo pred-vsega lokalizacije vodnih infiltracij v spodnjem toku Soče, da ne go-ovorimo o različnih stališjih in mnenjih glede vpliva na nekatere vodne vire na Tržaškem in po-dgradnega vodnega sistema.

Vsa ta vprašanja bo treba cim-prej temeljito rešiti, kajti pomanj-kanje vode v Trstu postaja iz leta v leto vedno bolj pereče. Obsta-jajo razni načrti (od povečanja zmogljivosti virov na sedanjem pod-ročju do graditve novega sistema črpanja vode iz podtalnic pri Pie-risu). Konkretna rešitev teh vpra-šanj bo v pretežni meri odvisna od proučevanja hidroloških razmer na vsem tem področju in tu bo sodelovanje med sosednimi drža-vama nujno. Zato je želeli, da bi se plodno sodelovanje, ki se je začelo že pred časom nadaljevalo in okrepilo.

Naj namizamo še nekaj drugih vprašanj, ki so več ali manj ak-tualna. Potrebno bo ugotoviti za-največjo izčrpanost vsa področja, kjer Soča izkustva v svojem spo-dnjem toku vodo, bodisi v smeri proti Timavu bodisi proti Furlan-ski nižini. Nadalje bo potrebno ze-lo dobro proučiti geološke in hi-drološke pogoje v Dolu (znano je na primer, da se ob deževju dno doline na nekaterih mestih pogre-za, kar kaže na obstoj podzemskih vod in vodnih pretokov, ki so verjetno povezniti s Sočo in v manjši meri z Vipavo).

Vprašanje zase je graditev nove HE Trnovo. Če bo SR Slovenija uresničila to zamisel, se bo vodni režim na vsem Posočju precej spremenil. Strokovnjaki so sicer mnenja, da italijanski del Posočja s tem ne bo prizadel, kajti zgra-ditev jazu pri Bovecu bo ustvarila akumulacijsko jezaro, ki bo pri-ceslo s seboj stalnejši režim voda skozi vsa letna razdobja.

Sprito tega z zadovoljstvom po-zdravljamo zamisel, da se v okviru avtonomne dežele Furlanija-Juljska krajina ustanovi stalna komi-sija, ki bo proučevala ta vpraša-nja. Žal se do danes ni mnogo storilo na tem področju, kajti osrednja rimska oblast ni imela veliko časa pa tudi sredstev na razpolago ter je rada prepuščala reševanje teh vprašanj zasebni po-budi. Decentralizacija pa bo brez dvoma prinesla s seboj določeno sprostitelj in rešitev hudih proble-mov, ki zadevajo veliko večino prebivalstva.

PO UVEDBI ZAKONA ŠT. 246

Upati je, da naši kmetje ne bodo plačali davka zaradi prodaje zemljišč

Prejšnji mesec je zapadel rok za prijave o narastku vrednosti zazidljivih zemljišč, kar je po-zročilo veliko zaskrbljenost pri prodajalcih ali kupcih zemljišč in precej dela občinskemu od-deleku za davke ter kmetičima strokovnima organizacijama. Kmetična zveza in Zveza malih posestnikov tudi v tej zadevi nudita vso pomoč svojim čla-nom.

Gre za nov davek, ki ga je uvedel zakon št. 246, ki je stopil v veljavo 5.4.1963.

V prejšnjih desetih letih, in še prej, so se zlasti v velikih mestih, v bolj omejenem obse-gu pa tudi v manjših, vodile ogromne spekulacije z gradbe-nimi zemljišči, tako da so zem-ljišča v Milanu n.p. dražja kot v New Yorku. Spekulanti so si nagrabili velike dobičke, ki je pravilno in pošteno, da so obdavčeni.

Zato je zakon določil, da mo-rajo občine z več kot 30.000 pre-bivalci uvesti novi davek na narastek vrednosti zazidljivih zemljišč, kar je tržaška občina to storila 31. marca letos. Na žalost je zakon precej nejasen in ne upošteva velikih težav, ki nastanejo pri postopku za uved-bi davka.

Fo zakonu je dolžan vsakdo, ki je prodal ali kupil zazidljivo zemljišče in to vsako zemljišče, na katerem bi se lahko gradilo, n.p. tudi gozd, ki bi ga bilo treba najprej posesti, ali močvirje, ki bi se lahko izsušilo, od 1. januarja 1954 dalje, to prijaviti (razen za čas od 5.4.1963 do 31.3.1964, ki je zakon nani "opozabil").

To pomeni, da mora tako pri-javo, med drugim zelo zapleteno, vložiti tudi kmet, ki je pro-dal ali kupil obdelovalno zemljo in tudi tak, ki je bil raz-laščen, kot je v tržaški občini na žalost zelo veliko primerov. Narastek vrednosti se izraču-na tako, da se od prodajne ce-ne odšteje vrednost zemljišča 1.1.1954, 5 odstotkov obresti za vsako leto od 1954 do dneva prodaje, vrednost nasadov, ki so bili sadeno drevje, morebitni stroški za izboljšanje (n.p.) napeljava vode za namakanje.

Za prodaje, sklenjene do 5.4.1963, bo na to razliko prodajalec plačal 8 odst. davka za prodaje, sklenjene po 31.3.1964, pa od 15 do 50 odst.

Upravičeno smo lahko trdili, da je zakon pomanjkljiv in da ne upošteva težav v zvezi s pri-javami in uvedbo davka. R-k za prijavo pteče namreč že 60 dni po županovi objavi na ogla-sni deski preture z lepaki. Vsa-kakor je ta rok prekratek in le način objave premalo učinko-vit, da bi bili vsi obvezanci ob-veščeni. Šaj v 60 dneh velika večina sploh ne more zbrati vseh dokumentov, ki so potrebni, da sestavi kolikor toliko to-čno prijavo.

Sedaj ko so vložene, jih mo-ra občinska uprava preveriti v roku enega leta, naktar bo dav-ka n "obvezanec" sporebila svoje izsledke. Upati je, da kmetija, ki so prodali kmetijsko svote-ra zemljišča največkrat zato, da si prisrbiro kaj oremne za pose-stvo, ali ki so bili celo no smeš- no nizkih cenah razlašeni, ne bodo obdavčeni. V tem smislu se je tudi izrekel odbornik za davke na seji občinskega sveta ob uvedbi novega davka in no-vopov, ko smo mu izrazili za-skrbljenost kmetov ter strokov-nih organizacij. Namen zakona je, da pripelje vso del druž-bi tisti, ki so se s neupravičeno-tem z zemljišči vsa ta leta oko-ristili na kmet na prav gotovo in na ta način obogate!

LUCIAN VOLK

Važno obvestilo

Na županstvih v Trstu in na po-deželi, koder bo speljan naftovod Trst-Bavarska, je od 27. novembra za 15 dni na vpogled interesentov prošnja za gradnjo in obratovanje naftovoda ter zadevni načrt. Kdor bi se čutil prizadet, naj v ome-nejem roku predloži občinski ur-pravi svoje ugorore. Prošnje in na-črte, ki so na vpogled na občinskih tehničnih uradih, je predložila druž-ba za transalpski naftovod s sede-žem v Trstu — Drevored Ippodro-mo 14.

Glavno in pomožno gnojilo

Ni potrebno omenjati, kako toplota in svetloba, zrak in voda. V naših razmerah (tal-nih in podnebni) povzročajo največje pomanjkanje vode (vlagi) v zemlji, ali su-ša. Treba je torej skrbeti, da zemlja zadrži v sebi čim več vlage. Zato jo usposobimo, če jo dobro obdelujemo, poseb-no pa, če pogosto in močno gnojimo z dobrim uležanim hlevskim gnojem, in to, če le moremo, med zimo. Zato je, da rastline potrebujejo mno-go vode. Poljkusi so pokazali, da rastline zelo varčno u-porabljajo vodo takrat kadar imajo na razpolago dovolj hrane. Kadar pa jim hrana primanjkuje, porabijo za vsak kilogram pridelka mnogo več vode.

Hrana je poleg prej imeno-vanih čimteljev (toplota, svet-loba, zrak, voda) neti čimtelj pri rastni potrebi rastlin. Pri tem čimtelju imajo glavno besedo človek. Rastlinska hrana pa je nekaj drugega kot naš živček ali za živali hrana. Mi se hranimo z rastlinskimi in živalskimi snovmi, rastlinam pa so potrebne rudninske sno-vi.

Iz njihovega pepela se da-jo dognati rudninske snovi, s katerimi je vsaka rastlina zgradila svojo rastlinsko snov. Pepel je navidezno enotna snov, v resnici pa je iz mno-gih snovi, ki jim rečemo pri-rvine ali elementi, kot npr. ap-no, železo, žveplo idr. Rastli-na potrebuje kak ducat takih prvin. To so rastlinske hrani-ne. Te dobiva rastlina med-rastjo iz zemlje z vodo. Po-trebne so ji prav vse hranine in ne more neke snovi nado-mestiti kaka druga, recimo, da bi namesto fosforja spre-jele železo ali obratno. Vse pri-vine morajo torej biti v zem-ljinski vrsti, potrebujejo. Za-lij v razmerju kot jih nasti-radi tega kolobarimo, se pr-avi, menjamo posevek na isti njivi. Če pa ene prvine v zem-lji primanjkuje, se rast ustavi, rastlina hira in ne da pridel-ka. To je bolj redek primer. Pač pa se dogaja, da je neke prvine v zemlji pre malo; te-daj je tudi pridelka malo.

Rastlini snovi enako potreb-ne vse prvine; nekaterih po-trebuje mnogo, drugih zelo malo. Poljske rastline potre-bujejo največ te-le snovi: du-sik, fosfor, kalij in apno. V manjših, oziroma v primeri s temi v neznatnih količinah, potrebujejo rastline še druge prvine: železo, žveplo, magnez-ij, kremenec idr.

Duška je dosti v zraku (4 petine), in če bi ne bil s njim pomešan kisik, bi se v njem zadušili. Tudi v amoniaku, ki nas zbode v nos, ko stopimo v zaprt hlev, poln živine, je go za je v setu. Fosfor je iz-dušik močno zastopan; mno-redno važna snov, nujno po-trebna za tvorbo kosti, živcev, fa, mišičevja, možganov. Naj-več se ga nabere v zrnju (ži-to, fižol, bob idr.). Zaradi te-ga ga ustrezne rastline v pri-meri z drugimi hraninami tu-di največ potrebujejo. Kalij nam je bil nekdo bolj znan kot danes. Dobili so ga iz ku-hanega (izluženega) pepela in mu rekli pepelika. V pepelu je torej (razen drugih snovi) raz-meroma največ kalija in ga je zato treba skrbno izkoristi-ti. (Seveda mislimo je pepel iz drv, ne pa iz premoga).

Od kod pa dobijo rastline to rudninsko (mineralno) hra-no?

Rudninska hrana je iz rud-nin — po naše iz kamenja. So pa v kamenju tako močno

kilenjene, da nežne korenine ne morejo do njih. Pod vpli-vom sonca, mraza in vlage ka-menje na površini zemlje raz-pade — se drobi na majhna zrna. Ti drobni delci, ki so v prsti, začnejo v dotiku z zrak-om in vlago prepevati (raz-padati). Ker so bolj rahlo ve-zani se v vodi raztapljajo in korenine jih lahko uživajo. Kamenje ni enotno in ena-ko: nekatero vsebuje več, dru-gemu manj hranin. Ponekod je voda izprala iz tal precej hra-nin v globino. Tako je na Krasu. Drugod je človek s pri-delovanjem rastlin izbral rud-ninsko rastlinsko hrano. Ta-ko imamo zemljo z različno količino hrane.

Izkušalo se je, da v tleh naj-šeče primanjkuje dušika, fos-fora in kalija, ponekod pa tu-di apna torej glavnih hranin.

ŠIRITE PRIMORSKI DNEVNIK

PRALNI STROJI

avtomatni, superavtomatni in ultrastaravtomatni SIEMENS — MINERVA — NAONIS — INDESIT

IZVAZAMO V VSE DRZAVE IČO BIVALISCE

Radio trgovina

SERGIO ROSELLI

Trieste Trst
Ul. Tor San Pietro 2 - Tel. 31294

KRIŽ

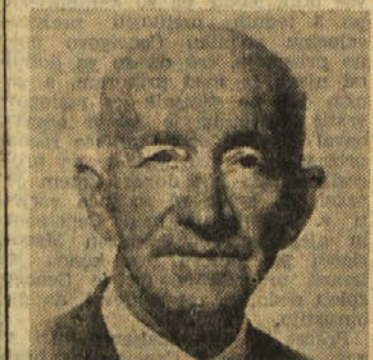

Prejšnji mesec smo pokopali Nino Verginella, večerja pa smo sprejeli k zadnjemu počitku njenega svaka Avgusta Ver-ginello, po domače "Juško Jurjev". Pokojnik se je rodil v Križu 27. februarja 1898. Kot priden kmetec je dolgo let delal v nabrednosvobodilno borbo je bil tudi on interniran, kot mnogo Križanov in Nemčij.

Zadnje čase ga je mučna bo-lezen priklenila na posteljo in ni bilo več pomoči. Pokojni Ju-ško je bil zelo znan tako v rojstni vasi kot tudi po okoli-ških vaseh, kar je dokazal nje-gov pogreb, ki je bil večerja po-poldne v Križu.

Naj mu bo lahka domača zem-lja! Družini in ostalim sorodni-kom naše iskreno sožalje

Zaslužno priznanje Janku Furlanu

Z odločbo republiškega sekre-tariata za šolstvo SR Slovenije je bil le dni Janko Furlan za-za izrednih zaslug na področju pedagoške teorije in prakse od-lokovan s častnim naslovom pe-dagoškega svetnika.

Vsi naši čitatelji, zlasti pa na-

želne uprave glede kmetijstva. Dejal je, da bo treba urediti in preurediti kmetijsko posest, dvigniti kmetijsko proizvodnjo, da bo lahko kos konkurenci na tržišču in da se bo tako dvig-nil donos kmetijskih posestev, zboljšali življenjske pogoje kmetičkega življa in polagoma odpraviti razlike v dohodkih med industrijskim in kmetij-skim sektorjem. V ta namen, je poudaril odv. Comelli, se je predvsem treba lotiti rešitve ne-katerih točno določenih proble-mov produktivnosti, in to na ekonomski podlagi, upoštevajoč pravne zahteve naših kmetov.

V deželi Jurlanija-Juljska Be-necija je 530 tisoč produktivnih prebivalcev, od teh jih je 95 ti-soč, ali 17 odst. zaposlenih v kmetijstvu in njihovih osebni do-hodek znaša le 12 odst. dobička celotnega produktivnega pre-bivalstva.

Glede socialnih posegov je odv. Comelli še dejal, da mora podeljevali dobiti vse potrebne uslužnosti in da je treba pospo-ševati kulturni napredek kme-

Smernice delovanja deželne uprave za napredek kmetijskega gospodarstva

Deželni odbornik za kmetij-stvo odv. Comelli je te dni med rubriko "Danes v deželi" podal kratko izjavo o smernicah de-lovanja odborništvu za kmetij-stvo pri deželni upravi. Odv. Comelli je predvsem pripomnil, da bo ta organ pokrajinske uprave prevzel vse funkcije mi-nistrstva za kmetijstvo in go-zdarstvo. Zaradi tega sta pred-vsem potrebni dobra in učinko-vita organizacija odborništvu brez birokratskih priveskov ter proučitev organičnega večletne-ga načrta v okviru vsedravnega načrtovanja. Na tem se dela s pomočjo posebnih komisij. Odbornik je nato navedel glavn-e naloge in cilje delovanja de-

želne uprave glede kmetijstva. Dejal je, da bo treba urediti in preurediti kmetijsko posest, dvigniti kmetijsko proizvodnjo, da bo lahko kos konkurenci na tržišču in da se bo tako dvig-nil donos kmetijskih posestev, zboljšali življenjske pogoje kmetičkega življa in polagoma odpraviti razlike v dohodkih med industrijskim in kmetij-skim sektorjem. V ta namen, je poudaril odv. Comelli, se je predvsem treba lotiti rešitve ne-katerih točno določenih proble-mov produktivnosti, in to na ekonomski podlagi, upoštevajoč pravne zahteve naših kmetov.

V deželi Jurlanija-Juljska Be-necija je 530 tisoč produktivnih prebivalcev, od teh jih je 95 ti-soč, ali 17 odst. zaposlenih v kmetijstvu in njihovih osebni do-hodek znaša le 12 odst. dobička celotnega produktivnega pre-bivalstva.

Glede socialnih posegov je odv. Comelli še dejal, da mora podeljevali dobiti vse potrebne uslužnosti in da je treba pospo-ševati kulturni napredek kme-

Vse za kletarstvo

Kmetijska zadruga v Trstu in njeni poslovalnice v Ulici Flavija in v Miljah imajo na razpolago vso opremo in pri-tlikline za kletarstvo ter ke-mične preparate, ki so potrebni, da imamo dobro in zdravo vino.

cer bi bilo prepozno. Skoda bi bilo, če bi zamisel o pokrajins-ki in deželni razstavi vin va-vrgli prav ob tako odličnem vinsem pridelku kot je letoš-nji.

O letošnji bogati vinski le-tini smo že podrobno pisali, zabeležili pa smo obenem tudi zaskrbljenost naših vinograd-nikov glede prodaje vina. V os-micah ga ne bodo mogli stoči-ti več kot toliko, gostilničarji pa, sicer ne vsi, ne marajo do-mačega vina, češ da je predra-go.

V Miljskih hribih so letos pridelali približno 10.000 hi vi-na. To je pridelok povprečno dobre letine, vendar niso v skr-bi, kam z vinom. Z osmicami so začeli šele zadnja leta, in vendar prodajajo sedaj vsa-ko leto vse vino. In zakaj? V lokalnih kulturnih krožkih v Camporah, v Griži in pri Sv. Barbari točijo domače vino, za vina iz Miljskih hribov pa se zelo zanimajo tudi tržaški go-stilničarji. Kmetje v Miljskih hri-bih prodajajo svoje vino na debelo po 160 do 180 lir, v os-micah pa po 240 lir. Vse to in skrb za dobro kvaliteto vina zagotavlja vinogradnikom iz Miljskih hribov, da nimajo te-žave s prodajo svojega pridel-ka.

Vsekakor gre podjetnim kme-tom iz Campor vse priznanje za njihovo pobudo. Po njihovem zgledu so sledile razstave vin v Griži, pri Sv. Barbari, v Mi-ljah, Dolini in Nabrežini ter v Repnu. Prihodnje leto pa se bo priključil še Zgonik.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 7,2, najnižja 3,2, ob 19, uri 5,2; zračni tlak 1011,0 raste, vlaga 57 odst., veter vzhodnik 5 km na uro, nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 12 stopinj.

TISKOVNA KONFERENCA NA UNIVERZI

Študentje odločno zavračajo
osnutek šolske reforme

Gujeve osnutek reforme zavira demokratizacijo univerz
Študentje so proti otvoritvi medicinske fakultete v Trstu

Včeraj je bila na tržaški univerzi tiskovna konferenca, na kateri so predstavniki študentov predstavili tiska obrazložili enotno protestno resolucijo, ki jo so sprejeli na predvčeršnjih skupščini študentov. Protestno resolucijo so sprejeli na osnovi resolucije sprejetih na fakultetnih sestankih.

Kot je znano, so študenti predvčeršnjim in v četrtek enotno stavkali. Stavko je napovedala študentska državna organizacija UNURI v znak protesta proti osnuteku šolske reforme, ki ga je predložil minister Guisti.

V enotni protestni resoluciji so napovedane vse pomanjklivosti ministrskega osnuteka, ki v bistvu ne dovoljuje pristopa študentskih predstavnikov v razne univerzitetne organizacije, pri katerih imajo dovolj besede le docenti. Dalje ne dopušta obnovitve upravnih in fakultetnih svetov, za upravljanje univerz, na demokratičen način.

Predstavniki študentov so v enotni protestni resoluciji protestirali tudi proti uvedbi tih splošnih univerzitetnih diplom. Poleg tega, da bi s tem v zvezi nastale velike tekoče, bi nova uvedba zahtevala tudi ustanovitve dodatnih št., ki bi bile priključene univerzi.

Nadalje so v resoluciji navedeni nezdružljivi kriteriji za podeljevanje področij in študijskih potrebni študentov, ki jih navaja osnutek. S podelitvijo vstopa, ki bo do leta 1970 na razpolago študentom, ne bodo krite vse potrebe, ker se predvideva, da se bo študentsko prebivalstvo do tistega časa povečalo.

Na skupščini so študenti v protestno resolucijo navedli tudi svoje nasprotovanje do ustanovitve medicinske fakultete v Trstu, ki jo predvideva tudi omenjeni ministrski osnutek, da bi se razbremenila fakulteta v Padovi. Študenti se ne strinjajo s tem in so izrazili svoje nezadovoljstvo, ker niso še rešena vprašanja o prostoru, filozofski in pedagoški fakulteti v Trstu. Zato zahtevajo, da se tistih 400 milijonov, ki so potrebni za ustanovitve medicinske fakultete, raje porabi za dokončno ureditev filozofske in pedagoške fakultete, za razširitev in obnovitev menze ter študentskega doma.

Na koncu včerajšnje tiskovne konference, so študentski predstavniki in tribuna Palisi seznanili prisotne, da bodo v korist svojih interesov sprejeli potrebne korake pri delu in krajevnih oblasteh.

Upravičeno so protesti študentov, ki že dolga leta čakajo na primerno reformo univerz in šolskega sistema sploh. Vendar hočejo študenti spremembe v prid demokracije in univerzi in v prid študentov samih. Zato ne morejo sprejeti takih osnutkov, kot je Gujevi, ki v bistvu omejuje pravico do študija in do samupravljanja na univerzah, številnim slušnim študentom.

Obvestilo gradbincem

Blagajna za podporo gradbincem v Trstu, ki pokrpa vsi vsem gradbenim delavcem, da so jim začeli te dni pošiljati na dom z bančnimi nakazili, kar jim priteče kot delež božanske nagrade, dopusta in praznikov, kar je vse vsebovano v 23,30 odstotkih plače od maja do oktobra letos. Delavci, ki so zaposleni v podjetjih, katera niso plačala dolžne vsote v predpisanih rokih, to je do 16. novembra, bodo poslali omenjeno bančno nakazilo za zamudo, češar pa ni kriva blagajna gradbincev, ki pa se bo zavzela, da bi

13. julija 1920-5. decembra 1964

Sol sem proti domu po ulici starim znanim, ko nenadoma stiham za seboj ženski glas: "I ghe ga da foga al Balkan".

Briddo je ozvalovalo v meni in nekaj minut pozezne sem bil kmalu mesecnik pred gorečim poslopjem.

Nemo sem zrl v ogenj, v o-blake dima, ki so se izvijali iz oken, in na dvajseto počete skvadristov proti gasilec.

Nekateri vidim nekake gasilce odlokaliti zelo hitro proti kavarni Fabris in nagroso mu sledim.

Mislil sem si, da gre klicati o-jačenje, in ker sem bil precej oddaljen, sem skoro tekel za gasilci. Zasopel sem prišel v kavarno, se ustavil za hrbtno gasilce, ki je že imel telefonsko zvezo, in glasil, gasilec je razburjeno pravil, da gasilci ne morejo gasti, ker jih fašisti ovirajo in da "i ne tja da manjše".

Ne trpeti vidim nekake gasilce - gasilec je namreč takoj rekel: "Va ben signor comandante" ter obesil slušalko.

"Cossa l'a ditto", sem vprašal. "Circoisier", mi je odgovoril.

Vprašanje dr. Pincherla
županu dr. Franzilu

Občinski svetovalec PSIUP Bruno Pincherla je poslal županu dr. Franzilu pismeno vprašanje, v katerem ga poziva, naj takoj posreduje v interesu tržaškega in vse-državnega gospodarstva glede položaja, ki je nastal v podjetju Crane-Orion, v katerem je zaposlenih 500 delavcev. V pismu je opisal položaj v podjetju in omenil, kako se je v podobnem primeru ravnal florentinski župan La Pira.

Gradnja tovarne ladje
v obratu sv. Marka

V obratu sv. Marka Združenih jadranskih ladjedelnic so te dni vgradili spodnji krmi del na motorno ladjo za prevoz razsutih tovora, ki je zdaj v gradnji skupaj z drugo enako ladjjo. Tema dvema enotama bosta sledili še dve enaki ladji. Tehnične karakteristike starih ladij bodo naslednje: 23.725 ton nosilnosti, dolžina 190,46 metra, širina 22,8 m, višina 14 m, grez 9,45 m. Na vsaki ladiji bo sedem skladišč s skupno zmogljivostjo 30.400 kub. metrov. Tovor (žitarice ali rudnine), bo lahko dosegel do 22.100 ton. Prvi dve ladiji bodo opremljeni s poskornim strojem Burmeister & Wain z osno zmogljivostjo 11.500 konjskih sil. Ladji bosta lahko pluli s hitrostjo 11,25 vozla.

STRAŠNA SMRTNA NESREČA NA DELU

Mlad tesar padel iz 5. nadstropja
stavbe v gradnji na Trgu Škorklja

Nesrečnik je pol ure po prevozu v bolnišnico izdihnil, ne da bi prišel k zavesti. Z njim je delal tudi njegov brat

Mladi, 19-letni tesar Franco Germani iz Ul. Bissolatto 9, se je včeraj na delu smrtno ponesrečil, ker je padel s petega nadstropja stavbe v gradnji v bližini približno 18 metrov. Smrtna nesreča se je pripetila na Trgu Škorklja okrog 10.30. Ponesrečenega fanta so nemudoma odpeljali v bolnišnico z rešilnim avtom ter ga nujno sprejeli na nevrokirurški oddelek s strogo prijazno prognozo zaradi notranjih poškodb in prebitja lobanje.

Za bil je za nesrečnika vse zdravniške nege zamenjati v 35 minut po sprejemu v bolnišnico, je Germani izdihnil ne da bi se prej zavedal.

Nesreča se je zgodila bliskovito, da se delovni tovariši spoznajo sploh niso zavedli. Germani je bil uslužben pri podjetju Saia iz Ul. San Spiridione 7 in je komaj pred petnajstimi dnevi nastopil službo.

Delal je na gradbišču, kjer je že štiri mesece delal njegov 24-letni brat Remigio. Včeraj jutri sta se brata skupaj z elutričnimi tovariši povzpela v še nedokončano šest nadstropje stavbe, kjer sta postavljala lesen opaz za vlitje betonskih nosilcev. Nekaj časa potem je Franco odšel na zidarski oddelek v petem nadstropju, kjer je speljal krog in krog stavbe. Med deskami na odru, je velika luknja skozi katero so s skripcem dvigali polne samokolnice zidakov in betona. In prav v bližini te luknje je Franco začel odvijati deske ter od petem nadstropju, kjer je le se ni zavedal, da je za njim luknja. Se korak in stolpil je v praznino. V zadnjem trenutku se ni hotel oprijeti, vendar mu to ni uspelo in je strmoglavil v globino.

Nesrečni Germani ni imel niti časa, da bi zakrčal, ko je že tresel med dva kupa volnih zidakov. Zakrčali so drugi delavci, ki so opazili fanta, kako je padel. Nekateri delavci, ki so opravljali svoje delo v pritličnih prostorih stavbe, so takoj prihiteli na cesto, toda niso opazili nesrečnika, ki je ležal med zidaki. Šele nekaj časa po nesreči so ga našli.

Urbanijev večer

V oddeljenem prostoru tržaškega lokalca "Dante" se je sinoči zbrala oja družba tržaških ljubiteljev tepe besede na večer, posvečen tržaškemu slavstvu in prevajalcu prof. Umberto Urbaniju. Po kratki otvoritvi je posnel besede literat in ustnostni kritik Dino Dardi, ki je zelo str-

IZPRED PRIZIVNEGA POROTNEGA SODIŠČA

Odvetnik Cillario je zahteval
oprostitve obtoženega Cenciga

Rekel je, da sta bili njegova obdolžitev in zato tudi obsodba pred sodiščem v Vidnu posledica nesrečnih naključij

Včerajšnja razprava pred prizivnim porotnim sodiščem na proces o krivdanih v Maderolah je bila v celoti posvečena govoru branilca odv. Cillaria iz Milana, ki zagovarja obtoženega Lina Cenciga, obsojenega pred sodiščem prve stopnje na do smrti ječo.

Odvetnik je dejal, da je Cencig pravzaprav žrtev nesrečnih naključij. Po njegovem mnenju je resnični kriv procesa duhovnik Prestento, ki je takoj nakazal, kdo naj bi bil domnevni morilec, Franco Cassine. Ta proces se je pričel s političnim obelodanjem, češ da je komunist Cencig hotel ubiti demokratizirano Cassino, medtem ko se je ugotovilo, da je bila revica demokratizirana, samo ko je bil vinja ter se ni, ko je bila trezna, sploh nikoli brigala za stranke. Kasneje se je proces prelevil, in dobil obseleje spolnega erapsusa in polnostosti, češ da je moral živeti v zadržnosti zaradi ženske odsotnosti.

Zatem je odv. Cillario dokazoval lažnost nekoga dokaza ter dejal, da je Cencig priznanja, ki jih je proti njemu poslal protislovij in negotovosti. Tudi izjave teh žensk naj bi dokazovale nekaj, kar bi bilo podobno enamernim duhovni-ka Prestenta karabinjerjem, toda da bi bil on hkrati dirigent in godbenik. Odvetnik Cencigo je po-je živih barvah opisal, dvomljivo moralni kl moža umorjeno, Ago-stina Cenciga, ki je mučil svojo ženo celo z razbeljenimi obroči štedilnika. Rekel je, da je mož umrle zelo sumljiv tip, da ni imel pravga alijsa ter da je treba upo-ovetati, da so našli umorjeno Pierino obeseno na isti česplji, pod katero so našli zaklano že prvo ženo Agostina Cenciga, ki mu je bila prav tako nezvesta kot druga.

Odvetnik je tudi ostro napadel način, kako so dosegli prvič od Lina Cenciga priznanja, ki jih je kasneje odločno tajil. Rekel je, da je to poglavitna prava sramota v sodni zgodovini, saj je Cencig prvi teden, to je med priporom vse taji, nakar pa so karabinjerji po 3 tednih predložili preiskovalniku sodniku Cencigo v polno priznanje, češ da so ga dobili od njega že med priporom, a ga niso dali na zapisnik iz razlogov vesti. Odvetnik je zatem obravnaval iz svoje sodne prakse razna priznanja, ki niso kasneje na procesni službi kot dokaz. Zatem je rekel, da sploh ni mogoče verjeti v sodelovanje med Cencigom in njegovim soobtožencem Macorigem pri umoru. Na koncu je izrazil prepričanje, da je Cencig sploh nedolžen ter zahteval, da ga opustijo.

Proces se bo nadaljeval jutri z govorom drugega Cencigovega branilca odv. De Marsica ter odv. Fortune in Centazza, ki zagovarjata Macoriga.

Mislil sem si, da je mogoča tako hitra rast celih novih naselij, kot na pr. v Nabrežini, na Proseku, bo le mogoče počasi razstreljati tudi naš novi hram.

Sedaj pa čvrsto na delo z našimi prijatelji, v Evropi - in v svetu - veje nov duh.

JOSIP MERKU

Ali si že abonent Slovenskega gledališča?

Danes, 6. t. m. ob priliki večerne ponovitve otvoritvenega koncerta v Kulturnem domu bo pooblaščen Slovenskega gledališča sprejemal naročila za abonmaje v sezoni 1964-65.

IZBIRA KVALITETA CENE ZMERNE

PEČI NA PLIN, ELEKTRIKO, PREMOK-DRVA IN NA KEROSEN

DRUGI DAN RAZPRAVE O «UGRABITVI»

Šlo naj bi bolj za denar
kot za resen poskus ugrabitve

To je izjavil med drugim obtoženi Antoni, ki je tudi povedal, da je že prej nekoč prinesel za Vurdeljo pošto od zaprtega četnika

Tudi drugi dan obravnave proti osebam ki so jih obtožili, da so skušale ugrabitvi predsednika srbske pravoslavne občine Dragoljub Vurdeljo, ni prinesel večje razjasnitve raznih bolj ali manj dvomljivih vprašanj, ki se postavljajo v obzornici in seveda tudi iz izpovedi obtožencev, ki jih je sodišče že zaslišalo.

Predvsem je treba poudariti, da je imel stike z nekimi emisarji v Jugoslaviji samo Paolini. Če iz vzamemo Giuseppe Negrinjo, ki živi v beže na Reki ter je eden izmed glavnih obtožencev, toda ne sedi na zatočni klopi.

Na včerajšnji razpravi pa je Bruno Lestoni-Cita navedel neko novo okoliščino, ki je dala upanje zastopniku zasebne stranke (pravil Vurdelje), da bi vstopil pri nekakšni politični pečati. Kaj je dejal pravzaprav Lestoni, ki je znan thotapez s cigaretami? On je zavel podobno stališče kot ne-

kateri drugi njegovi soobtoženci, ki so hoteli dokazati, da so pristali na Paolinjeve in Negrinjeve zahteve zaradi strahu. Lestoni je pripovedoval, da mu je Negrini dolgoval dva milijona lir, ki mu jih je izročil za nakup cigaret. Prišel je v stik s Paolinjem, ki ga je nekega dne odpeljal v Hrpele. Tam se je sestal z Negrinjem in kmalu nato z nekimi nemernimi moškimi, ki mu je dejal, da bo dobil denar nazaj ali pa blago pod pogojem, če bo sodeloval pri nekem ropu (še posebej je zvedel, da gre za ugrabitve).

Sredi poletja je Lestoni odjadril skupaj z nekimi svojimi prijatelji proti Izoli, kjer bi moral naložiti tovar cigarete. Sredi morja pa ga je ustavil jugoslovanski patrolni čoln, ki ga je odpeljal v Koper. Na tamkajšnjem sodišču bi se moral zagovarjati zaradi krivde jugoslovanskih teritorialnih vodov. Po stihih dneh, ko je bil v zaporu, ga je baje obiskal isti moški ki ga je bil svoj čas srečal pri Hrpeleju in ki mu je zagrozil, da se mora udeležiti predvidene akcije (ropa), ker bi bile v nasprotju primeru posledice zanj zelo hude. Paolini nato so ga baje izpustili iz zapore, potem, ko je plačal 8.000 din globe.

V svoji izpovedi je Lestoni se pristavil, da ni imel trdnega namena, da bi ugrabil Vurdeljo, ker je med drugim vedel, da bo Turroni (ki bi moral nastopiti kot prič, a za katerega zaradi tega, kje je sedaj) obvestil Vurdeljo, o nameravani ugrabitvi.

Obtoženci Antoni, ki je živel na Malem Lošanju, je tudi potrdil določene izjave prejšnjih obtožencev. Predvsem je poudaril, da so vsi v glavnem skušali izveči iz Paolinja čimveč denarja, toda niso nikdar resno mislili, da bi ugrabili Vurdeljo.

Glede Antonija pa je zanimivo dejstvo, da je ta poznal Vurdeljo že iz prejšnjih let. Antonija so namreč obšli zaradi thotapeza tudi v Jugoslaviji. Svojo kazen pa je prestal v zaporu v Sremski Mitrovici, kjer je spoznal nekakega četnika. Ko je ta (ki je govoril po italijansko, čeprav zelo slabo) zvedel, da se bo Antoni monotonno, češ, da je garolil, naj mu jih Vurdelj in naj mu pove, da ni izdal nikogar ter da je omenil le ime tajnika. Hkrati je

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 5. decembra se je v Trstu rodilo 15 otrok, umrlo pa je 10 oseb. UMRLO SO: 77-letna Maria Bazzaz por. Giraldi, 85-letna Augusta Schiavina, 77-letna Marija Marusi, 86-letna Norma Marussich vd. Dragin, 77-letni Antonio Castellani, 61-letni Nicola Scurce, 63-letni Giordano Valdevit, 76-letni Lorenzo Slamek, 1 dan stara Cristina Salusti, 54-letna Lidia Furlan por. Bubblich.

OKLIC: pom. trgovec Umberto Petrich in delavka Maria Grazia Kumar, uradnik Luigi Godes in obrtnik Felice Peroglio, predstavniki Renato Tomasi in prodajalka Maria Grazia Braccini, industrijski izvedenec Giovanni Grebio in uradnica Onorina Giacometto, podčastnik Atanasio Giordano in prodajalka Tiziana Dulbecchio, inženir Paolo Alberti in gospodinja Fulvia Antonini, industrialec Guido Zamuner in študentka Anita Tadini, inženir Sergio Milo in dr. filozofskih ved Lidia Castellapetra, karabinjer Pacifico Pallotta in gospodinja Maria Giovanna Marussich, unokij-nec Giuseppe Venniro in gospodinja Concetta Busacca, šofer Mario Pavoni in občinska uslužbenka Italia Scola, delavec Giampaolo Ricatti in izrizerka Fedora Piri, učitelj Danilo Pipan in študentka Giulia Vella, mlizar Franco Carziani in gospodinja Maria Torrone, delavec Alfredo Popp in gospodinja Santina Pizzo, mehanik Sisto Bertuol in učiteljica Silvana Buzzi, častnik Francesco Rutigliano in uradnica Elide Micheli, ležak Guiseppe Gerini in gospodinja Luciana Orsini, tinačnik Mario Lavarello in kemistka dr. Maria Ingrid Wolf, ladijski gradbenik Mario Gasparini in gospodinja Maria Luisa Fontana, zidar Umberto Ferluga in gospodinja Gloria Merischi, litograf Aldo Bosich in gospodinja Maria Giorgi, mehanik Pier Giorgio Marcon in uradnica Ursula Viktor, sobar Mario Bassezzi in gospodinja Sabina Valovec, uradnik Vladimir Formazzaro in gospodinja Eugenia Pastori, dr. matematike in fizike Mario Strudhoff in dr. matematike in fizike Roberto Marko, delavec Marcello D'Agostino in delavka Maria Pia Movia, upokojenec Carlo Cuiati in gospodinja Margherita Norina Bassi, častnik Grazia Grazia Stefani, srebrar Vincenzo Forleo in gospodinja Giuditta Zaccagnia, funkcionar policije Michele Finocchietti in študentka Ada Mahne, študent Spiridione Krokos in gospodinja Lina Antonini, pek Gustavino in uslužbenka Luciana Mauri, mizar Albino Marsi in delavka Lilliana Palcio, strojni častnik Giuliano Balsero in gospodinja Loredana Garofalo, pleskar Mario Cio in delavka Loredana Godina, pom. strojevodja Raffaele Zuzzolo in gospodinja Bianca Maria Mori.

MALI OGLASI

SINTETICNE PREPROGE in preproge za hodnike in plastike. Moderno pokrivanje podov s plastiko, gumo, "Moquette" in ploščice "Riketto". Hitra naprava s specializiranim osebjem. A.R.P. ITALPLAST, Trst, Trg Ospedale št. 6, Tel. 95-919.

PRI MAGAZZINU FELICE - Trst. Ulica Carducci 41, DOBITE: ženske, moške in otroške dežne plašče, bunde, hlače, jopice in srajce najboljših vrst in znamk po najnižjih cenah.

PRI RINOTECNA, Trst, Ulica Teatro Romano 9, DOBITE: pralne stroje CANDY, REX, INDESIT, ZOP-PA in CASTOR po najnižji ceni. Velika izbira PEČI na plin, drva, kerote, STEDILNIKE, HLADILNIKE in TELEVIZORJE najboljših znamk.

Različne štedilnike na drva in pre-gaz, na plin in elektriko, različne peči, trajne gorilne in na kerozen, pralne stroje in hladilnike znamke REX in INDESIT. Plačilo po dogo-voru, tudi na obroke dobite PRI CARLU BRUSINI, Trst, Ul. C. Batisti št. 20. Tel. 29041

V SKLADIŠČU DOMENICA KO-ZULICA, Trst, Ul. Machiavelli 12 za direktni izvoz po eksportni ceni, dobite pralne stroje REX, CANDY in druge; štedilnike, hladilnike in vse potrebno za gospodinjstvo. V skladišču nasproti dobite konfekcijsko blago: plašče, kožuke (bunde), hlače itd.

AVTOMOBILE nove takojšnja izro-čitev FORD TAUNUS 17M 1500 CON-SUL CORTINA, HILLMAN SUPER MINX - HILLMAN IMP 875 cc. Na-ročila in takojšnja izročitev BIAN-CHINE, Prodaja tudi na obroke, U-lica Geppa št. 12.

DARWIL - Piazza S. Giovanni št. 1 Dobite ure, različne predmete za Ca-ria - natančna in vestna popravila ur in zlatarne.

KUPIM ALI ZAMENJAM enostano-vanjko hišo v Barkovljah ali na Greti - dostop z avtomobilom - za stanovanje v centru Trsta, Tel. 37365.

AKO STE RADILI U ZAPADNOJ NJEMACKOJ onda nam se javite jer čemo Vam isplatiti porez, so-cialno osiguranje pare za osustvo koje ste uplativali za vrijeme Va-seg boravka u Zap. Njemackoj. Od-bici u Njemackoj iznose do 35% od Vaše zarade i mogu se delimično vratiti. Sposrebite samo Vašu ad-re-su na: Ured E. Walter, 7 - Stutt-gart - 1, post. 44, Herwegd 29 A, Zapadna Njemacka.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (30. 11. - 6. 12.) Bissolatto, Ul. Roma 16; Al Gale-no, Ul. S. Cilino 35; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Sant'Anna, Reška cesta 63; Davanzo, Ul. Berni-ni 4; Godina ALL'ICEA, Ul. Ginna-sti-

ŠTEDILNIKI Z OPREMO ZA PRANJE POSODE

KOPALNICE - KOMPLETNE, PIPE, GRELCI ZA VODO, ZRCALA ITD.

LESTENCI ZA JEDILNICO, SPALNO SOBO ZA PREDSOBO IN KUHINJO

ENALOTTO

Natečaj št. 49

ZMAGOVITI STOLPEC	
Bari	22 1
Cagliari	35 X
Firenze	79 2
Genova	87 2
Milan	1 1
Neapelj	9 1
Palermo	89 2
Rim	58 X
Turin	3 1
Benetke	30 1
Neapelj II	2 1
Rim II	63 2

PROVIZORIČNI DOBITKI

za zmagovalce z

12 točkami

lir 25.374.000

11 točkami

lir 166.900

10 točkami

lir 14.200

Dokončne kvote določi o-srednja komisija

Ohranite odrezek, da biste imeli pravico do nagrade

ca 6; Al Lloyd, Ul. Orologio 6; Spon-za, Ul. Montorsino 9.

NOCNA SLUŽBA LEKARN (30. 11. - 6. 12.) Bissolatto, Ul. Roma 16; Al Gale-no, Ul. S. Cilino 35; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Sant'Anna, Reška cesta 63.

Mali oglasi

SINTETICNE PREPROGE in pre-proge za hodnike in plastike. Moderno pokrivanje podov s plastiko, gumo, "Moquette" in ploščice "Riketto". Hitra naprava s specializiranim osebjem. A.R.P. ITALPLAST, Trst, Trg Ospedale št. 6, Tel. 95-919.

PRI MAGAZZINU FELICE - Trst. Ulica Carducci 41, DOBITE: ženske, moške in otroške dežne plašče, bunde, hlače, jopice in srajce najboljših vrst in znamk po najnižjih cenah.

PRI RINOTECNA, Trst, Ulica Teatro Romano 9, DOBITE: pralne stroje CANDY, REX, INDESIT, ZOP-PA in CASTOR po najnižji ceni. Velika izbira PEČI na plin, drva, kerote, STEDILNIKE, HLADILNIKE in TELEVIZORJE najboljših znamk.

Različne štedilnike na drva in pre-gaz, na plin in elektriko, različne peči, trajne gorilne in na kerozen, pralne stroje in hladilnike znamke REX in INDESIT. Plačilo po dogo-voru, tudi na obroke dobite PRI CARLU BRUSINI, Trst, Ul. C. Batisti št. 20. Tel. 29041

V SKLADIŠČU DOMENICA KO-ZULICA, Trst, Ul. Machiavelli 12 za direktni izvoz po eksportni ceni, dobite pralne stroje REX, CANDY in druge; štedilnike, hladilnike in vse potrebno za gospodinjstvo. V skladišču nasproti dobite konfekcijsko blago: plašče, kožuke (bunde), hlače itd.

AVTOMOBILE nove takojšnja izro-čitev FORD TAUNUS 17M 1500 CON-SUL CORTINA, HILLMAN SUPER MINX - HILLMAN IMP 875 cc. Na-ročila in takojšnja izročitev BIAN-CHINE, Prodaja tudi na obroke, U-lica Geppa št. 12.

DARWIL - Piazza S. Giovanni št. 1 Dobite ure, različne predmete za Ca-ria - natančna in vestna popravila ur in zlatarne.

KUPIM ALI ZAMENJAM enostano-vanjko hišo v Barkovljah ali na Greti - dostop z avtomobilom - za stanovanje v centru Trsta, Tel. 37365.

AKO STE RADILI U ZAPADNOJ NJEMACKOJ onda nam se javite jer čemo Vam isplatiti porez, so-cialno osiguranje pare za osustvo koje ste uplativali za vrijeme Va-seg boravka u Zap. Njemackoj. Od-bici u Njemackoj iznose do 35% od Vaše zarade i mogu se delimično vratiti. Sposrebite samo Vašu ad-re-su na: Ured E. Walter, 7 - Stutt-gart - 1, post. 44, Herwegd 29 A, Zapadna Njemacka.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (30. 11. - 6. 12.) Bissolatto, Ul. Roma 16; Al Gale-no, Ul. S. Cilino 35; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Sant'Anna, Reška cesta 63; Davanzo, Ul. Berni-ni 4; Godina ALL'ICEA, Ul. Ginna-sti-

ŠTEDILNIKI Z OPREMO ZA PRANJE POSODE

KOPALNICE - KOMPLETNE, PIPE, GRELCI ZA VODO, ZRCALA ITD.

LESTENCI ZA JEDILNICO, SPALNO SOBO ZA PREDSOBO IN KUHINJO

IZBIRA KVALITETA CENE ZMERNE

Prosvetno društvo Prosek -

Kontovel priredi danes 6. t.m.

razstavo slovenske knjige

Razstava bo odprta od 10. do 12. ure.

Gledališča

VERDI
Nadaljuje se prodaja razpoložljivih izvedenih izvedb

PRIMORSKI DNEVNIK
Ul. sv. Frančiška 20

DANES IN JUTRI

Odbojka

V telovadnici šole «Morgurgo» ob 10.30:
BOR — OLIMPIA (Bergamo)
V Gorici (telovadnica na Trgu M. d'Oro) od 9 dalje ženski turnir
BOR A — DOM
BOR B — DOM
BOR A — BOR B

Nogomet

Na stadionu «Prvi maj» ob 11. uri
Roinense - Primorje (juniorji)
Na igrišču Ponziane ob 14.30
Roinense - Primorje (II. amat. kat.)

Namizni tenis

V ponedeljek ob 21. uri turnir na stadionu «Prvi maj».

5. redni občni zbor športnega združenja Bor

- z naslednjim dnevnim redom:
1. otvoritev
 2. izvolitev delovnega predsedstva in volilne komisije
 3. poročila:
 - a) predsednika
 - b) tajnika
 - c) blagajnika
 - d) načelnikov odsekov
 4. diskusija
 5. poročilo nadzornega odbora in razrešnica staremu odboru
 6. volitve novega odbora
 7. razno.

šport

VČERAJ V BOLOGNI

ITALIJA 3
DANSKA 1

Streli: Enoksen (D.) v 43' p.p.; Pascutti (I.) v 31' d.p., Bulgarelli (I.) v 34', Pascutti (I.) v 40'

ITALIJA: Negri, Roberti, Facchetti, Trapattoni, Janich, Lodetti (Fogli), Mora, Bulgarelli, Di Giacomo (Nicolle), Rivera, Pascutti.

DANSKA: L. Nielsen, Hartwig, Kay Hansen, Bert Hansen, Karl Hansen, Jens Petersen, Soudergaard, Thorst, Madsen, Berg, Enoksen.

SODNIK: Malka (Nemčija).

BOLOGNA, 4. — Danski amaterji bi kmalu presenetili bogato plačane italijanske profesionalce. V prvem polčasu so celo prevladovali in so pokazali boljše igranje kot «plavi». Ti so večkrat izgubili živce. Najbolj se je po grobosti izkazal vratar Negri, ki pa je moral v 43' kloniti pod strelo Enoksena, ki je uštel po pokliču.

V drugem polčasu je tehnični komisar Fabbri, ki ni bil zadovoljen s postavo, kar ni bilo občinstvo, ki je Italijane večkrat izživljalo, zamenjal Lodettija s Fogliem. Di Giacomo pa z Nicolijem. Igra Italijanov je bila boljša, kar se je poznalo v doseženih golih. V 31' drugega dela igre je Pascutti izenačil stanje, Bulgarelli pa je samo tri minute kasneje povedel Italijo v vodstvo. V 40' je bil Pascutti še enkrat uspešen in postavil končni rezultat 3:1.

Na občinskem stadionu

Triestina danes
proti zadnji Parmii

Danes bo Parma v gosteh Triestine, ki bo morala, če se seveda hoče rešiti iz nevarnega položaja, začeti prav danes pot navzgor. Pri ložnost je velika, saj je Parma na kakovostni lestevici prvenstva B lige prav na zadnjem stolčku.

Da bi se v miru in boljše pripravili za današnjo tekmo, so Triestanci preživeli zadnje dni v San Daniele del Friuli. Danes bodo zopet v Trstu, kjer jih ob 14.30 čaka spopad s Parmo.

Triestina bo nastopila v naslednji postavi:

Colovatti, Frigeri, Ferrara, Pez, Varglien, Sadar, Gentili, Dalio, Bernasconi, Cignani in Novelli.

ŠPORTNIKI!

V trgovini

VELIAK - ŠPORT

v Ul. dell'Istria 13, tel. 44-237
dobite vse potrebno za smučanje in za ostale panoge športa. — Kvalitetno blago po konkurenčnih cenah.

SZ BOR

OBVESTILO ATLETSKEGA ODSEKA

DANES, 6. t. m. bo na stadionu pri Sv. Ivanu ob 10. uri sestanek atletskega odseka. Priporočamo udeležbo nižješolcev in deklet, ki bi se radi vključili v odsek.

Po sestanku (približno ob 11. uri) bodo predvajali filma o atletske sezoni 1964 in o olimpijskih igrah v Tokiu.

Domači učitelj

(Nadaljevanje s 3. strani)

slik so se se bleščali s sten. V salonu je učitelj obstal, spustil otrokovo roko in si položil prst na usta.

«Kje je?» je zaklical mali in ličica so mu žarela od navdušenja. «Kaj ni te slišiš,» je šepetal učitelj.

«Kje?»
«Tu zraven!»
«Kaj pravi?»
«Grozni nam!»

Mali je planil v predsoho, potegnil očetovalni plašč z obesalnika in kričal: «Ga že imamo, ga že imamo.» Nato je smuknil v plašč, ki mu je bil dosti prevelik in se je vlek za njim. Učitelj je zdaj prišel iz salona, prišel je čisto počasi, z majhnimi prestrašenimi koraki.

«Zdaj ga imava,» mu je zaklical otrok, «zdaj ga imava!»

«Ah, ti si to,» je počasi rekel učitelj.

Stala sta pred velikim ogledalom in mali je videl, kako se je v zrcalu dvignila proti njemu učiteljeva pest. V padajočem mraku je videl stisnjeno pest in sled spuščen obraz. Poskočil je in se glasno zasmel. Tako zabaven učitelj se nikoli ni bil. V istem hipu je v ključavnici zasrkral ključ in mali je za seboj zagledal očeta in mater. Mali je silno zakričala.

In še potem, ko so učitelja, ki so ga trije moške komaj ukrotili, izmučenega, s peno na ustih, spravili v rešilni voz, je otrok še kar naprej govoril: «Saj sva se hotela samo igrati.»

In kolikokrat so starši pozneje dejali: «Če bi takrat ne bila prišla ob pravem času,» jima je vedno segel v besedo: «Saj sva se hotela samo igrati.»

In ni zaupal odraslim.

Kostanjevica ob Krki

(Nadaljevanje s 3. strani)

ki ima daljno tradicijo v keltskih dolmenih. Kipar je Nemec Eberhard Fiebig. Čudno učinkuje ta močena plastika, ki nosi v sebi vse arhitektonske zakone, tako da bi jo z arhitekturo lahko identificirali, v bukoličnem mehkem ozračju estetskega samostana. Utesnjena je med plastike, ki jih dusa s svojo neomejeno silo, z divjo močjo svojih profilov. Odjedajo ji prostor, veliko prostora, ki ga potrebuje za življenje. Morali bi jo postaviti na grič, v svobodo, morali bi ji dati funkcije, ki jo ima. Portal pomeni velika vrata, skozi vrata hodijo ljudje, če so vrata lepa, jih ljudje gledajo. Fiebigov portal ne živi kot skulptura, ker nima prostora, ne živi kot arhitektura, ker mu odvzemajo njegovo funkcijo.

Sprostiti bi morali vse te plastike, ki so neorganizirano razmetane po travi, dati bi jim morali novo okolje, njim lasten prostor, tako da si ga ne bi odjedale, da ne bi segale druga v druga, postaviti bi jih morali v življenje, celo v sredino življenja.

Govorimo o alienirani moderni umetnosti in vendar se clovek zmeraj bolj kreivito oprijemlje čisto duno dojemljive realnosti predmetov močnej v strahu pred nečim neznanim in neopipljivim. Zato je zmeraj bolj občutljiv za imanentne, prvotne vrednote samega materiala. Moderna umetnost zato ne more biti več pojem za nekaj, kar je samo minljivo in modno, saj je prisotna v tem strahu in tesnobi, v tej divji navezanosti na življenje.

TATJANA URSIČ

NAJTRPEZNEJŠA

NAJELEGANTNEJŠA

NAJČENEJŠA

ŠVICARSKA SUPERMARKA

DARWIL
najnovejši izum moderne tehnike

SUPERAUTOMATIC s 57 rubini in z 88 rubini

ELEKTRONIC na baterijski pogon

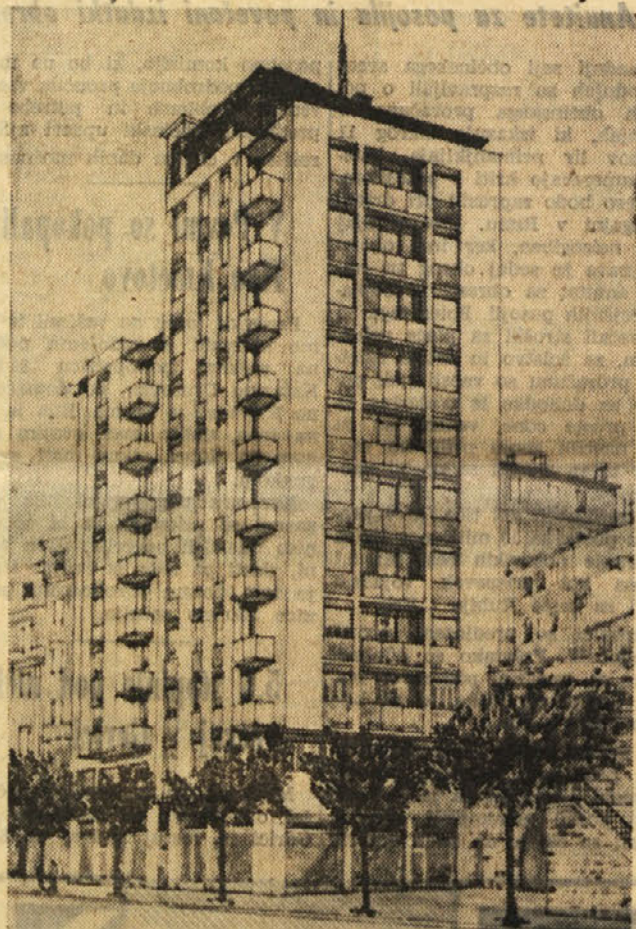
ULTRAPIAT LUX za dinamičnega človeka

«Luis D'Or» najtanjša ura na svetu

Specialne ure za potapljače od 200-1000 metrov globine

STAVBA V GRADNJI

VIALE D'ANNUNZIO, 1

STANOVANJA IN POSLOVNI PROSTORI V SOLASTNISTVU
OD 2 DO 5 SOB — KUHINJA — DVOJNE SANITARJE
DVIGALO — CENTRALNAFTA — TERASE — BALKONI — PROSTORI ZA ODLAGANJE SMETI — DVOJNA TERMOAKUSTIČNA IZOLACIJA — TAPECIRANO S PAPIRJEJEM — NATANČNA IZDELAVA

Izročitev: marec-april 1965 — Bančno posojilo
PRODAJA: GERMANI, UL. CARDUCCI, 10, TEL. 35606

AVTO OPREMA

V. ZANCHI

Vam svetuje, da si pravočasno nabavite naslednje zimske potrebščine: Verige za sneg «Weissenfels» — Kilec, mreže (za čiščenje za motorje) — Nožice za smučanje — Antifriz — Velika izbira potrebščin za vse vrste avtomobilov.

TRST - Via Coroneo N. 4

TEL 29-684

PARK HOTEL BLED

Telefoni 284 338
200 ležišč, restavracija, kavarna, nočni bar
Hotel odprt celo leto.
V sestavi Park hotela je tudi Sporthotel na Pokljuki in letniški dom v Ribnem. Vsi obrati poslujejo celoletno

Primula

ново vozilo

autobianchi

Preizkušnje in naročila v

četrtek 10. in v petek 11. decembra

pri komisionarju Autobianchi

Dr. ing. BRUNO SERGAS

TRST - UL. S. Francesco 60, tel. 61686 in 35958

JACK LONDON: KOS PEČENKE

5.

Sledili sta nadaljnji dve rundi, v katerih je King s svojo močjo varčeval, medtem ko je Sandel zapravljajal. Sandelovo prizadevanje, da bi izsilil hitrejši tempo, Kingu ni bilo všeč, zakaj mnogo udarcev, ki so nanj deževali, je padlo na pravo mesto. Pri vsem tem pa je King vztrajal pri svoji počasnosti, kljub kričanju mladih navdušencev, izpodbujajočih ga k borbi. V šestem izpadu je Sandel znova zagrešil nepazljivost. Grozna Kingova desnica je zamahnila po zraku in padla na Sandelovo čeljust. Sandel je pa zopet izkoristil svojih deset sekund.

Pri sedmem izpadu je sijaj-

jega nasprotnika si je domislil, da bi njegova preudarnost skupaj s Sandelovo mladostjo, za dostovali za svetovni težaški atletske šampionat. Toda v tem grmu je pravzaprav tical za jec Sandel ne bo postal nikdar svetovni šampion zato ker ni imel nikdar dovolj preudarnosti in poguma in edini način, s kakršnim bi ju mogel doseči, bi bil, če bi ju kupil na račun mladosti. In ko bo to ravnotežje dosegel, bo tako poplačana mladost pri vrhu.

King je izkoristil vsako ugodnost, ki jo je poznal. Zamenjal ni nobene priložnosti, da ne bi nasprotnika objel. Pri večini takih objemov so njegova pleča udarila nasprotnika v rebra. V filozofiji tekem imajo taki udarci s leči prav tako vrednost kot navadni udarci, če je bil namen poškodovati nasprotnika. Večjo vrednost pa imajo v tem pogledu, da so zahtevali manj moči in truda. Pri takih objemih je King obnemel z svojo težo na nasprotniku počival in ga ni tako kmalu iz-

pustil. To je privedlo do nastopa sodnika, ki ju je s pomočjo Sandela, ki se do zdaj še ni naučil izkoristiti za počitek vsake priložnosti, razdvojil. King se ni mogel premagati, da ne bi vsakokrat uporabljal take zloglasne prijeme, pri katerih je raznamnil roke in zvaljal svoje misle. Ko ga je nasprotnik hotel objeti, ga je udaril po rebrih s pleči, pretlačil glavo pod Sandelovo levo roko, da je praviloma vrzel dero roko na orbot in nasprotniku v nezavestnem obraz. Bil je lep od občinstva zlo obduvan prijem, ni pa bil nevaren in je le po nepotrebnem zapravil moč. Toda če se šlo za izrabo moči Sandel ni poznal meje. King pa se je čedalje bolj prenašal vse potrebnost.

Sandel je uporabljal svojo nezavestno desnico prevečkrat. To je vzbujalo vst, kakor bi bil King pretrpel nešteto mnogo udarcev. Le srajši obiskovalci tekem so ušli očitni okretini dotik Kingove ročavice na biceps na-

sprotnika neposredno pred udarcem. Res, udarec je zadel vsakokrat, toda vsakokrat je tak zмах z udarcem na biceps izgubil na moči. Pri devetem izpadu je Kingova desnica trčila v eni minuti zadnja na sprotniku v čeljust ključavni udarec. In Sandelovo to je padlo z vso svojo težo trčil po tleh Sandel je vsakokrat izkoristil dovoljenih mu deset sekund in se je zavaljal pretesen in zbit, toda še vedno krepak. Na svoji okrotosti je izgovoril mnogo in s svojo močjo ni varčeval. Boril se je divje, toda presleže na moči, ki mu je bila mladost, je nenehno zapravljajal Kingov kapital. Je bila edino njegova izkušnja. Kadar je njegova življenjska moč popustila in se znanja šala, jo je nadomestil z zavistjo, razumnostjo, ustvarjeno z dolgoletnimi borbami in s previdnim gospodarjenjem z močjo. Ne le, da se je naučil izogibati se nepotrebnim gibom, na ušle se je tudi, kako je treba pripraviti svojega nasprotnika

do tega, da bo svoje moči zapravil. Zopet in zopet, pretvarjajoč svoje gibe z nogami, z glavo ali s telesom, je zapeljal Sandela k temu, da je odstopal, se umikal ali pa se je poganzal naprej. King je počival, toda Sandel ni privoščil niti trenutka počitka. To je bila strategija starosti.

Kmalu na začetku desetega izpada je King začel zadrževati napače svojega nasprotnika in mu namerjal svojo levo vedno pred obraz Sandel je postal oprezen in se je tudi branil z levo, ki jo je popustil navzdol in se z desnico zakadil od strani s tehtnim udarcem v Kingovo glavo. Udarec je šel previsoko, da bi učinkoval odločno, toda komaj je padel je King zaznal tisti stari, znani občutek, kakor bi mu zakrivala možgane črna tančica nezvesti. Za trenutek, pravzaprav za odlomek trenutka, je opesal. V tem trenutku se mu je zdela, kakor bi bil njegov tekmeček izginil z obzorja in z ožadja belih pozornih obrazov.

Toda v naslednjem trenutku je svojega nasprotnika zopet videl. Bilo mu je, kakor bi bil trenutek nezvesti mikroskopično kratak, da ni imel niti časa past. Občinstvo je videlo, kako se je opotekel, kako se je zavedel in zaril v zaščito svojo brado globlje k levemu ramenu.

Sandel je ta udarec ponovil nekolikokrat in držal deloma tako v osamljenosti, da je prešel v samoobrambo, ki pa je bila obenem napad. Ko je hlinil napad z levo, se je umaknil za pol koraka nazaj in v tem trenutku udaril s svojo desnico z vso silo od zgoraj. To je bilo tako natančno preračunano, da je zadel Sandela, ravno ko se je nagnil naprej, udarec naravnost v obraz. Sandel je poskočil, se opotekel in padel z glavo in rameni v mrežo. King ga je na ta način napadel dvakrat, nato pa je popustil in gnil z udarci svojega nasprotnika k mreži. Sandelu ni dal priložnosti, da bi se odpočil ali oddahnil, temveč mu

je zadajal udarec za udarcem, da je občinstvo vstalo, zrak pa se napolnil z nepretrganimi vzklikanjem pohvale. Toda Sandelova moč in vztrajnost sta bili odlični in se je držal vedno na nogah. Poraz se je zdel gotov, in policijski uradnik, prestrašen od strašnih udarcev, je pristopil k mreži in tekmo ustavil. Zvonec je javil konec borbe in Sandel se je opotekel v svoj kot, zagotavljal policijskemu uradniku, da je zdrav in v redu. V dokaz tega je napravil dva premeta in uradnik se je vdal.

Tom King, ležeč na stolu v svojem kotu, je težko dihal in bil slabe volje. Če bi bila tekma prekinjena, bi mu bil sodnik primorano priznati zmago in nagrada bi bila pripadla njemu, ki se je boril za tistih trideset librov. Sandelu pa je bilo lažje za sloves in kariero. Zdal pa si je Sandel v minuti počitka zopet opomogel.

(Nadaljevanje sledi)